БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫҢАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетингеН

1952 август 17 ВОСКРЕСЕНЬЕ № 161 (2591)

ӨРТЭЭ 20 КОП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Корей Улус-Демократтыг Республиканың чеди чыл болганынга байырлыг телеграммаларның солчуушкуннары (1 арын).
Ф. КЛЕНОВ. — Күзелим боттанган (2 арын).
Ю. НАЗАРЕНКО. — Империалистерге удур номнарның автору (2 арын).
Коммунистиг моральдың илередикчизи (2 арын).
В. БЫШТАК-ООЛ. — Школа чүге септетинмейн турарыл (3 арын).
В. ГРИГОРЬЯН.—Барыын үзелдиг социалистерниң боттарын илеретинип турары (3—4 арыннар).
Улус демократиязының чурттарында (3 арын).
Дайын белеткелинге удур (4 арын).
Кореяда болуушкуннар (4 арын).
Корей Улус-Демократтыг Республикада херээженнерниң дең эргезиниң дугайында хоойлунуң беш чыл болган ою (4 арын).
Шыдырааның X олимпиадазы (4 арын).

Район солуннарының эң чугула сорулгалары

Амгы үеде көдээ ажыл-агыйның эң-не харыысалгалыг үези—дүжүт ажаап алыышкыны болгаш тараа дужаарының күрүне планын күүседири дээш кызымаккай демисел эгелээн.

Улуг-Хем районнуң Жданов, Ворошилов аттыг колхозтары байлакшылдыг дүжүттү ажаап алырынче бир дугаарында киргеннер. Бай-Тайга районнуң «Дөң-Терек» болгаш «Мурнакчы» көдээ ажыл-агый артельдери дүжүттү дүрген, чидириг чокка ажаап ап, күрүненің мурнунга бирги сорулганы хүүсааның бетинде күүседир деп сорулганы салгаш, база-ла күженишкин-биле ажаап алыышкында ажылдап турар.

Ол ышкаш Чөөн-Хемчик районнуң «Искра», Ленин аттыг болгаш Жданов аттыг колхозтарында тараа ажаап алыышкыны хүн келген тудум-на калбарып турар, а «Коммунизмче орук» артельде комбайнёр эш Очур-оол сезон дургузунда 700 гектар шөлдүң байлак дүжүдүн ажаап алыр деп хүлээлгени алган. Тес-Хем районда Сталин аттыг колхозта тарааны комбайн-биле элээн каш хүннерниң дургузунда кестирип турар. Сүт-Хөл районда Калинин аттыг, «Большевик» колхозтарның ажаап алыышкын ажылдарының темпизи улам-на дүргедеп турар.

Күш-ажылды эки организастаарындан, техниканы, хамыктың мурнунда комбайннарны бүдүрүкчүлүг ажыглаарындан ажаап алыышкынның чедиишкинниг болуру хамааржыр. Ынчангаш районнар солуннары болза, ажаап алыышкынның баштайгы-ла хүнүнден эгелээш, комбайн паркының ажылын кичээнгейге ап, механизаторларның чарыжының дугайында материалдарны үзүктел чок парлап, мурнакчы механизаторларның дуржулгазын нептередир болгаш машина бүрүзүн чөп ажыглаары дээш демисел-че оларны кыйгырар ужурлуг.

Дүжүттү чогуур үезинде, чидириг чокка ажаап алыр, тараа дужаарының талазы-биле күрүне мурнунга хүлээлгени чедиишкинниг күүседир деп чугула сорулга бистиң областың көдээ ажыл-агыйының ажылышчилериниң мурнунда туруп турар. Колхозчуларны, механизаторларны болгаш совхозтарның ажылчыннарын ол сорулганы күүседиринче мобилизастаары —район солуннарының харыысалгалыг хүлээлгези. Областың мурнакчы колхозтарының дүжүт чидириин болдурбас дээш ажыглап турар аргаларын солуннарның арнынга бижип, оларның ажылы ажаап алыышкында канчаар организастатынганын, тараа дужаарының графигин күүседири дээш кандыг ажылдар чорутунуп турарын көргүзери чугула.

«Тараа культураларының ажаап алыышкынын 25 ажыл хүннеринде, чидириг чокка эрттирер бис. 1952 чылдың сентябрь 20-ге чедир тараа дужаарының планын күүседир болгаш МТС-тернің ажылы дээш натура төлевири-биле үзе санажыр» деп бо чылдың чазынында бистиң областың эр, херээжен колхозчулары, МТС ажылдакчылары болгаш көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери улуг Сталинга чоруткан чагаазынга хүлээнгеннер.

Улуг-Хем районнуң Киров аттыг, Танды районнуң «Чаа орук» колхозтарының ажыл-ишчилери эш И. В. Сталинга чоруткан чагаага бедиткен хүлээлгелерни алганнар. Ол ышкаш областың көдээ ажылагый артельдери бедик дүжүт дээш демисежириниң талазы-биле харыысалгалыг хүлээлгелерни алганнар.

Районнар солуннарының хүлээлгези — социалистиг көдээ ажылагыйның ажыл-ишчилериниң боттарының хүлээлгелерин күүседип турарынче кичээнгейни салыры, оларны күүседиринче колхозчуларны көдүрери болур. Үнелиг эгелээшкиннерни шалыпкыны-биле деткип, ажылдың мурнакчы аргаларын калбаа-биле нептередип, көдээ ажылагый органнарының чамдык удуртукчу ажылдакчыларының багай ажылын шүгүмчүлеп, колхозчу амыдыралдың, корум-чурумнуң үрекчилеринге удур демисежири солуннарның хүлээлгези.

Бай-Тайга МТС, Танды районнуң Будённый аттыг, «Кызыл партизан», «Сталинчы орук» колхозтары тараа ажаап алыышкынынга белеткел ажылдарын чорудуп тургаш улуг четпестерни кылган дээрзи билдингир. Ол районнуң колхозтарының чамдык колхозчулары 1952 чылдың дургузунда күш-хүннериниң тургустунган минимумун күүсетпээннер. Ынчалза-даа, «Большевик» солуннуң (редактору эш Чешуин), а ол ышкаш «Колхозник», «Чаа амыдырал», «Бурунгаар» болгаш «Кызыл Тук» солуннарның арыннарынга колхозчуларны социалистиг медерелге кижизидериниң дугайында тодаргай материалдар көзүлбейн турган. Олар көдээ ажыл-агый артелиниң сталинчы Уставын сагыырының дугайында материалдарны кончуг эвээшти парлап турар.

Колхозчуларны социалистиг медерелге кижизидип, оларның күш-ажылчы корум-чурумун быжыдарының талазы-биле районнар солуннары партия организацияларынга сула дузалап турар. Салдынган сорулганы чедиишкинниг күүседири-биле районнар солуннары болза, масса чон-биле боттарының харылзаазын күштелдирип, колхозтар даргалары, партия организацияларының секретарьлары болгаш мурнакчы механизаторлар, колхозчулар, көдээ ажыл-агыйның тускай эртемниглери, совхозтарның ажылчыннары, мал фермаларының ажылдакчылары болгаш партия, совет актиатери районнар солуннарының арыннарынга боттарының чүүлдерин доктаамал бижип турарын чедип алыры чугула болуп турар.

Тараа ажаап алыышкынычың болгаш дужаалгазының талазы-биле районнуң мурнунда салдынган харыысалгалыг сорулгаларны чедиишкинниг күүседири-биле районнарның солуннарын ВКП(б) райкомнары эң-не долузу-биле ажыглап, ооң бүгүле ажыл чорудулгаларын ниитижиткен малга мал чеми белеткээриниң сорулгаларын күүседиринче угландырып тургаш, районнарны хөй-ниити политиктиг болгаш ажылагыйжы амыдыралынга солуннарның ролюн бүгү хемчеглер-биле көдүрер хүлээлгелиг.

Партия райкомнары болза, солуннуң идейлиг болгаш литературалыг деңнелин бедидериниң дугайында доктаамал сагыш салыышкынын кылып, боттарының район парлалгазының ажыл-чорудулгазын хүн-бүрү суларатпайн удуртуп тургаш, коммунистиг кижизидилгени чорударыга, масса чоннуң күжүн районнуң мурнунда турар чугула сорулгаларны күүседиринче мөөңнээринге ооң ролюн бедидерин чедип алыр ужурлуг. Ооң-биле чергелештир хана солуннарның, агит-хуудустарның ажылынче улуг кичээнгейни салыры, оларның ажылын дүжүт ажаап алыышкынынче, тараа дужаалгазын хуусаа бетинде доозарынче угландырары чугула. Хову турлагларынга, комбайн агрегаттарынга, мал фермаларынга хана солуннарның, агит-хуудустарның үзүктелиишкин чок үнүп турарын, чугула ажылдарны чырыдарын чедип алыры улуг сорулгаларның база бир чугулазы болуп турар.

Политик-массалыг ажылдарны калбарттырынга, улуг баштынчы болгаш башкы эш И. В. Сталинга чоруткан чагаада алдынган социалистиг хүлээлгелерни херек кырында күүседиринче ажылчы массаларның идепкейлиг чоруун мобилизастаар районнар солуннары болза, боттарының арыннарынга парлалганың большевикчи сөстериниң күжүн долу хемчээлдии-биле ажыглаар ужурлуг.

Коммунизмниң улуг тудугларының дугайында чаа ырлар

КИЕВ. Украинаның композиторлары коммунизмниң улуг тудугларының дугайында болгаш совет кижилерниң тайбың күш-ажылының дугайында бир каш ырыларны чогаадып кылганнар.

ССРЭ-ниң уран-чүүлүнүң алдарлыг деятели Сталинчы шанналдың лауреады Е. Вежевк Волга-Доннуң судно чоруур В. И. Ленин аттыг каналының ажытынганынга алдар кылдыр «Волга-Доннуң дугайында ырыны», Сталинчы шанналдың лауреады композитор П. Майборода шүлүкчү Т. Масенко биле болгаш чогаалчы А. Шияно биле кады ажылдап тургаш «Каховканың дугайында бодал» деп чогаалды кылганнар. Ол чогаалда «Сталинның дугайында ыры», «Каховка балладазы», «Тудугжуларның ырызы», «Каховка далайының дугайында ыры» деп ырылар кирген.

(СЭТА).

ПХЕНЬЯН

Корей Улус-Демократтыг Республиканың Министрлер кабинединиң даргазы эш Ким Ир Сенге

Корей Улус-Демократтыг Республиканың национал байырлалын таварыштыр бодунуң хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш маадырлыг корей улустуң чедиишкинниг демисежирин күзээн күзелим-биле кады мээң чүректин ханызындан байырымны хүлээп алырын Силерден диледим, эш дарга.

И. СТАЛИН.

МОСКВА, КРЕМЛЬ

ССР Эвилелиниң Министрлер Төвүлелиниң Даргазы Генералиссимус эш Иосиф Виссарионович СТАЛИНГА

Эш дарга!

Япон империализмниң дарлалындан Кореяны улуг Совет Эвилелиниң күчүлүг Чепсектиг Күштериниң хостаанының чеди чыл оюнуң хүнүнде Корей Улус-Демократтыг Республиканың чазааның, бүгү улузунуң өмүнээзинден болгаш бодумнуң өмүнээмден корей улустуң эң эки өөнүү, хостакчызы Силерге, база Силерни дамчыштыр ССРЭ-ниң Чазаанга, Совет Армияга болгаш бүгү совет улуска корей улустуң сеткил-сагыш ханызындан өөрүп байырлап турарын илередирин чөпшээреп көрүнер.

Кореяның хосталганының баштайгы хүннеринден эгелээш-ле Совет чазак Кореяның ёзулуг хамаарышпас улус-демократтыг күрүнезин тургузар херекке бүгү хемчег-биле дузалап, ооң экономнуг болгаш культурлуг тургузуушкунунга дузаламчы көргүзүп келген болгаш көргүспүшаан турар.

Совет Эвилелиниң улуг үлегери-биле сорук кирген корей улус болза, улус демократиязын тургузарының оруунда быжыы-биле киргеН. Совет Эвилелиниң изиг деткимчези болгаш хөй талалыг дузаламчызы чаа дайынның кыпсыкчылары — америк империалистерге удур, хосталга, хамаарышпас чорук болгаш дайбың дээш демиселинге эчистиң тнилелгезинче корей улусту сорук киирип турар.

Америк империалистер Кореяда ханныг интервенцияны өскүдүп, корей улуска удур хоралыг чоруктарны үүлгедип келген болгаш үүлгедип турар, ынчалза-даа төөгүнүң дуржулгалары болгаш дайынның чоруп келгениниң үезинде корей улустуң улуг чедиишкиннери болза, чөптүг дайынче маадырлыы-биле көдүрлүп үнген корей улустуң күзел-соруун бактериологтуг чепсек-даа, өске араатанзыг хоралыг чоруктар-даа ырмазырадып шыдавас деп чүвени көргүзүп турар. Америк-англи интервентилерге удур демиселге бодувустуң хосталгавысты болгаш маадырлыг чоруувусту камгалап алырынга, ынчангаш ооң-биле тайбынны камгалаарының херээнге бодувустуң салыышкынывысты кииреринге долу шиитпирлиг бис. Делегейниң ажылчы чоннарынга эргим башкывыс Силерниң айыткан оруунар-биле бис чайгылыш чок чоруп, улуг Совет Эвилелинге баштаткан хосталгага ынакшылдыг улустарның бүгү демократтыг лагери-биле кады чоруур бис.

Бүгү делешилгелиг кижи төрелгетенниң чаагай чоруунга кадык чаагай болгаш хөй чылдарда чурттаарыңарны эш дарга Силерге үректин ханызындан күзеп тур мен.

КИМ ИР СЕН,
КУДР-ның кабинединиң премьер-министри.

ПХЕНЬЯН

Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң Дээди Хуралының Президиумунуң Даргазы эш Ким Ду Бонга

Япон эжелекчилерден корей улустуң хосталганының чеди чыл оюнуң хүнүнде мээң байырымны болгаш бистиң улустарывыстың аразында найыралының улам быжыгарын күзээн күзелимни хүлээп ап көрүнер, эш дарга.

Н. ШВЕРНИК.

МОСКВА

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы эш Н. М. Шверникке

Япон империализмниң дарлалындан корей улусту Совет Армияның хостаанының хүнүн таварыштыр ооң экономнуг болгаш культурлуг сайзыралының болгаш хөгжүлдезиниң херээниң талазы-биле Корей Улус-Демократтыг Республикага Совет Эвилелиниң ак-сеткилдиг дузаламчызы дээш Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң Дээди Хуралының Президиумунуң өмүнээзинден болгаш бодумнуң өмүнээмден Силерге болгаш Силерни дамчыштыр совет улуска ханызы-биле өөрүп байырлап турарывысты илередип тур мен. Корей улуска Совет Эвилелиниң ак-сеткилдиг дузаламчызы болза, америк-англи империалистерге удур бодунуң чуртунуң хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш демиселге бистиң чедиишкиннеривистиң чугула факторларының бирээзи болур.

КИМ ДУ ВОН,
Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улустуң Дээди Хуралының Президиумунуң даргазы.

ПХЕНЬЯН

Корей Улус-Демократтыг Республиканың Даштыкы Херектер Министри эш Пак Хен Энге

Корей Улус-Демократтыг Республиканың Национал байырлалының хүнүнде Силерниң бодунарга болгаш корей улуска эң эки күзээшкиним-биле кады мээң эп-найыралдыг байырымны Силерге чедирип тур мен, эш министр.

А.ВЫШИНСКИЙ.

МОСКВА

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Даштыкы Херектер Министри эш А. Я. Вышинскийге

Маадырлыг Совет Армияның Кореяны хостаанының чеди чыл оюн таварыштыр ханызы-биле өөрүп байырлап турарывыстың сагыш сеткилин Силерге илередиримни чөпшээреп көрүнер. Улуг Сталинга баштаткан Совет чазак Кореяның бүрүнү-биле хосталыры болгаш хамаарышпас чоруу дээш демисел талазы-биле канчаар-даа аажок улуг дузаламчыны корей улуска үргүлчү көргүзүп турар. Ылаңгыя корей улусту камгалаарын бүгү делегей кырынга демисежип турары дээш Совет чазакка болгаш Силерниң бодунарга онзазы-биле өөрүп байырлап тур бис, ол болза, хосталгага ынакшылдыг бүгү нацияларга чаагай болгаш үнелиг сталинчы даштыкы политиканың принциптериниң илерээшкини болур.

ПАК ХЕН ЕН,
КУДР-ның даштыкы херектер министри.

Бир гектар черден ортумаа-биле 120 пуд

ДОНДА-РОСТОВ. Доннуң тараажылары ажаап алыышкынны кыска хуусаада чидириг чокка ажаап алыры дээш, күрүнеге тараа дужар планны хуусаа бетинде күүседири дээш чаржып турар. Веселовский МТС-тиң механизаторлары бода тараа культурларын ажаап алырын доозупкан. Ынчангаш олар Таганрогский районнуң тараа дужаар планын областа бир дугаарында күүседиринге дузалааннар. Новочеркасский районнуң көдээ ажыл-агыйның ишчилери тараа дужаар планын август 8-те күүседипкен.

Новочеркасскийниң ВКП(б) райкомунуң секретари эш Д. Д. Бойко СЭТА-ның корреспондентизи-биле беседалажыышкынынга — Бистиң тараажыларывыс бедик дүжүттү өстүрүп алганнар деп медеглээн. Тараа кезилдези районда ам-даа доозулбаан, ынчалза-даа бистер Төрээн чурттуң дээп болбас тараа шыгжавырларынга планда көрдүнген бүгү тарааны аппарып урган бис. Бүгү ажаап алдынган күзүн чажып тараан тарааның ортумак дүжүдү бир гектардан 120 пуд чедип турар. Чамдык колхозтар оон-даа хөй тарааны ажаап алган. Чижээ, Калинин аттыг көдээ ажыл-агый артели 250 гектарның бир гектарындан-на 184 пуд кызылтасты бастырып алган.

Чүгле кызылтас эки дүжүттүг болган эвес, арбай база эки дүжүттү берип турар. 200 пуд арбай дүжүдү чер болганда ажаап алдынган. Сула дүжүдү эрткен чылдагызындан дыка артык эки болган. Ол бүгү—чер ажыл-агыйының культуразының деннел чок өскенинин түннели, эртемниң чедип алыышкынын, мурнакчыларның дуржулгазын калбаа-биле шиңгээткенинин түннели болур.

Сталин аттыг, Жданов аттыг колхозтар болгаш өске-даа көдээ ажылагый артельдери бир дугааргы хүлээлгезин хуусаа бетинде күүседири дээш чарышка эки түннелди чедип алганнар. Район ниитизи-биле күрүнеге тараа дужаар планын 18 хонуктуң дургузунда күүсеткен болгаш Төрээн чуртунга эрткен чылдагызындан 24 мун пуд хөй тарааны дужааган.

Колхозтар тараа авансазын берип турар. Жданов аттыг көдээ ажылагый артелиниң тараажылары бир трудоденьге 3 килограмм кызылтасты, бир килограмм арбайны ап турар. Өске-даа районнарның колхозтарында авансага тарааны берип турар.

(СЭТА).

Ажаап алыышкында

ТЭЭЛИ. (Телефон-биле). Бай-Тайга районда «Дөн-Терек» көдээ ажыл-агый артели (даргазы эш Маадыр-оол, парторганизация секретари эш Тойбуга) август 13-тен эгелеп дүжүт алыышкынынче долу күш-биле кирген.

Район Совединиң күүскомунуң даргазының оралакчызы эш Сувактың редакцияга дыңнатканы болза: артельдиң шөлдеринде тараа кестирер 1 машина, 14 хол кадыырларлыг 25 кижи ажылдап турар. Тээли МТС-тин боду чоруур 2 комбайны соксаал чок ажылдап турар, олар 23 га кызылтас, 7 га чиңгетараа культураларындан 35 тоннаны ажаап алган.

Баштайгы дүжүттү күрүнеге киирер сорулга-биле дерип белеткээн автомашиналар артельдиң хову турлаа-биле күрүне складтарының аразында дажыглап турар. Кызыл-Мажалык складында 5 тоннаны, а Тээлииннде 15 тоннаны эккелген.

Районнуң девискээринде бо чылын тараа кончуг чаагай үнген. Дүжүт алыышкынынга колхозтарның белеткелдери база багай эвес. «Мурнакчы» болгаш «Тээли» колхозтар чаа дүжүт ажаап алыышкынын эгелей берген.

Баштайгы тарааны—күрүнеге

ЧАА-ХӨЛ. (Телефон-биле). Чаа-Хөл районнуң колхозчу шөлдеринде дүжүт ажаап алыышкынының ажылы түлүктеп чоруп турар. Колхозчу тараажылар баштайгы тарааны күрүнеге дужаап турарлар. Район тараа дужаалдазының беш хонуктаан графигин 15-тен күүседип кирер ужурлуг турган болза, август 15-ке чедир 15—20 хүннеринің графигин 90 хуу күүсеткен. Районда Сталин аттыг, «Бурунгаар» колхозтар беш хонуктуң онаалдазын ажыр күүсеткеннер. База Шверник аттыг, «Тиилелге» колхозтар тараа дужаалдазын база эки чорудуп турарлар.

Күзелим боттанган

Ийи чылдың мурнунда Областың партия школазынга өөренир деп бодап чораан күзелим күүсетинген. Өөредилгениң баштайгы хүнүнден эгелээш-ле программа ёзугаар материалдарны долузу-биле шиңгээдип алыр дээш кончуг кызып өөренип эгелээн мен. Өөредилгениң баштайгы үезинде меңээ дыка берге турган.

Марксизм-ленинизмниң үндезиннерин өөренип, шиңгээдип алырының аргазынга башкылар дузалашкан, ооң ачызы-биле мен өөренириниң методун билип апкан мен. Марксизм-ленинизмниң классиктериниң чогаалдарының кайызын-даа ам номчааш бодум билип шиңгээдип аптар апаргам мен.

Ам үеде биске — областың партия школазын доозуп үнүп турарларга кончуг эки үе келген. Марксизм-ленинизмниң өөредии-биле чепсегленип алгаш, бистер партия, совет болгаш ажыл-агый организацияларынга херек кырында ажылдаарыбиле чоргулапкан бис.

Партия школазын доосканывыс соонда биске онаажып турар улуг харыысалганы бис билир бис. Партия школазынга өөренип тургаш алган теоретиктиг билиивисти практиктиг ажылдарывыс-биле шын дүүштүрер ужурлуг бис.

Ам бистиң сорулгавыс болза, Ленин—Сталинның партиязының улуг идеязын массага хүн-бүрүде тайылбырлап, совет улустуң мурнунга салдынган улуг сорулгаларны боттандырарының организакчылары болур ужурлуг бис. Тыва автономнуг областың социалистиг чаартылгазының темпизин дүргедедири, ону мурнакчы область болдурары бистиң бирги чергениң сорулгавыс болур. Ол сорулганы чедиишкинниг шиитпирлээринге областың партия школазын доозуп үнген кадрлар улуг рольду ойнаар ужурлуг. Областың партия организациязы биске улуг идегелди салып турар болгаш бис ону күүседир хүлээлгелиг-даа бис.

Партия школазынга өөренип турган үевистиң дургузунда школа биске дыка улуг билигни берген. Марсизм-ленинизмниң классиктиг чогаалдарын өөренгенивис үгле бистиң политиктиг билиивисти улам ханыладып калбарткан эвес, херек кырында ажылдап билиринге болгаш ажыл-агый, политиктиг айтырыгларны дидим болгаш шыны-биле шиитпирлээринге бистерни өөреткен.

Бистер школага кирип турган үевиске деңнээр аргажок бедик билиглиг апарган бис, ынчалза-даа, ол дээрге, бис ам бүгү чүвени билир апарганывыс ол эвес, бистер өөренип алганывыс теоретиктиг билиивисти хүн-бүрү практиктиг ажылдарывыс-биле дүүштүрвүшаан, марксизм-ленинизмниң классиктерин хүн-бүрүде улам быжыы-биле өөренир ужурлуг бис.

Шын удуртуру, ажылга частырыгны үндүрвези дээрге, марксизм-ленинизмниң байлак эртемин хүн-бүрүде өөренип, ону ажыл-херек кырынга чогаадыкчы ажыглаары болур. Хүн-бүрүнүң ажылынга бистиң партиявыстың тиилелгелиг болуп келген төөгүзүнде байлак дуржулганы кезээде хереглээри болур деп чүве билдингир.

Программалыг материалдарны шиңгээдип алырынга болгаш номнаны бот-өөредилге-биле өөрениринге школаның башкы составының бистерге, дыннакчыларга чедирген кызымаккай дузазынга улуу-биле четирген бис. Бистиң башкыларывыстың идегелин болгаш чагын бисти ажылдадып чоруткан черлерге хүндүлүү-биле бадыткап күүседир бис.

Ф. КЛЕНОВ,
ВКП(б)-ниң Тыва обкомунуң чанында областың партия школазын сөөлгү өөредилге чылында доозуп үнген дыннакчы.

Чаа өөредилге чылынга школа белен

1952—53 өөредилге чылынга школаларның белеткелдерин чогуур өйүнде шынарлыг доозары дээш Тере-Хөл райсовет күүскому, ооң улус өөредилге килдизи элээн боттуг хемчегларни алган болгаш чорудуп турар. Школаларга тудуг, септелге материалдарын, өске-даа чугула үүлдерни хандырар, быззыңчылар болгаш ажылчыннар организастаар талазы-биле биче эвес ажылдар кылдынган.

Районнуң школалары амгы үеде белеткел ажылдарын чедиишкинниг чорудуп турар. Ылангыя Чыргаландыда чеди чыл школазы бүгү белеткелин дооскан. Шупту класстарны, башкыларның 6 бажыңнарын чугайлап, чамдык өрээлдерни штукатуралап, шалаларын дозулап кылган.

Школаның 32 эрги парталарын септеп, 25 чаа парталарны немей чазаан, 17 (ону чаа) стулдарны, 37 сандайларны шуптузун будуп дозулаан. Эрги печкаларны бүрүн селип, чаа 5 печкаларны туткан, 11 чаа самбыраларны кылган. Ажылдың шынары багай эвес.

План ёзугаар көрдүнген одалга ыяжын 1200 кубометрни хамыкты мурнай белеткээн. Ук школаның өөредилге чылынга белеткелин август 20-де комиссия хүлээп алыр деп турар.

Д. НУРСАТ.

Империалистерге удур номнарның автору

Сталинчы шаңналдың лауреады чогаалчы Ярослав Галанның чогаадыкчы ажыл-чорудулгазының дугайында

«Бо хүн Ватиканың анахронизмни биле Уолл-стрит депшилгелиг кижи төрелгетенге дайынны долу үнү-биле чарлап турар... Ындыг болза-даа, кижи төрелгетенниң аас-кежииниң калчаалыг хөөржүдукчүлерин шаг үе эрттип каапкан, күш-ажылчы чонну күчүлүг холу ССРЭ-ниң удуртулгазы-биле дайынны калчаалыг кыпсыкчыларын болгаш өлүмнүң тулаазын соксадып шыдаар... Уолл-стриттчи болгаш ватиканчы сыскындылар удатпас ыйбаландыр хадый бээриниң өйү чоокшулап келген» — деп, Сталинчы шаңналдың лауреады Ярослав Александрович Галан бодунуң бир чогаалынның үзүндүзүнге бижээн.

Чогаалчы Галан Перемышель хоорайның чоогунда Дынова деп черге чурттап турган улуг эвес албан хаакчыт кижиниң өг-бүлезинге 1902 чылдың июль 27-де төрүтүнген. 1772 чылдан эгелеп Барыын Украинаның бактаап кирип чорааны Австро-Венгрияның империязы, акыдунма Россияга ынакшылдыын илереткен дээш Галицияның (Барыын Украинаның) украин сөөктүг чурттакчыларын бүгү талаа-биле истеп сүрүп турган. Чижээ, Тарас Шевченконуң удаазында эң улуг чогаалчы болгаш шылгарангай эртемден Иван Франко мурнакчы орус культурага бодунуң өскерилге чок ынакшылы дээш каш-даа катап карабажыңнатырган. 1914 чылдың мурнуу чарында Ярослав Галанның адазы «орусурак» чоруу дээш база бажыңнатырып турган.

Делегейниң бирги дайынының баштайгы айларында орус армиязы австро-венгрия эжелекчилерден Галицияны хостаан. Галаннарның өг-бүлези 1915 чылда Донда-Ростов хоорайга чурттаары-биле көжүп келгеннер. Ярослав аңаа гимназияга өөренген.

1918 чылда Галаннар чуртунче ээп чана бергеннер. Ооң соонда удатпаанда, Пилсудскийге баштаткан польшаның буржуаз шовинистери англо-саксоннуң болгаш француз империалистерниң деткимчези-биле Днепрнин оң талакы эриинде черлерни Одессага чедир — «далайдан далайга чедир» (Балтийден Карадалайга чедир) эжелеп алырын оралдашкан. Ынчаарда Польшаның шляхтичилери Галицияны эжелеп аптар аргалыг болган болгаш ынчаарга америк болгаш Европаның буржуаз чазактары ол эжелекчи чорукту чөптүг деп чарлаараннар. 1939 чылдың сентябрьның 17-ге чедир Барыын Украинаның 7 миллион чурттакчы чону польша фашистерниң дарлалының адаанга турганнар.

Пилсудскийлер Галанның адазын истеп сүрүп, ону кара-бажыңнап турганнар. 1922 чылда гимназияны кончуг эки дооскан болза-даа, Ярослав Галан өөренип шыдаваан барган. Ону пилсудскийлерниң шовинистиг политиказы өөретпээни ол, Ярослав Галан Вена университединге киргеш, 1925 чылга чедир аңаа турган. Каникул үезинде Чехословакияның, Швейцарияның, Югославияның, Австрияның пролетарийлериниң демисели-биле танышкан. Шак ол черлерге чорааны келир үениң чогаалчызынга дыка улуг ажыктыг болган. 1926—28 чылдарда Галан Краков университединге өөренип турган.

Университетти дооскаш, Галан Луцк гимназиязынга польша дылдың башкызынга ажылдап турган. Украин школаларны пильсудчиктер хаай шаап кааннар. 1929 чылда Луцк воеводазы Барыын Украинаның пролетар чогаалчыларының декларациязынга «ат салган» дээш Галанны ооң ыңай башкылап ажылдаарын хорудаан.

Ярослав Галан Львовже көже бергеш, аңаа үгле литература чогаал ажылын кылып турган. Львовта совет чогаалчыларның амгы удуртукчузу Петр Козланюк дайынның баштайгы хүнүнде гитлержи бомбалаашкындан өлген Степан Тудор, база Алексадр Гаврилюк олар-биле кады Галан Барыын-Украинаның революстуг чогаалчы организация-биле катыжышкын дээш демисежип турган. Олар «Окно», деп революсчу чогаалды үндүрүп турганнар. Ол журнал болза, Чөөнчүкче — Россияче, Украинаның талазынче сонганы улам алгыдарын кыйгырып турган. Галан буржуаз националистерге удур элээн хөй шиилер, публицистиг болгаш шүүмүүлекчи үүлдерни бижээн.

Галан болза, Улуг Россияның оолдары бөдүүн кижилер ышкаш хан болгаш салым талазы-биле бистиң акы-дунмаларывыс ышкаш шак ынчалдыр реакцияга удур демисежилинер деп номчукчуларны кыйгырып турган. Ол боду марксисчи-ленинчи теорияны өөренип, орус болгаш украин классиктерни база совет литературадан өөренип ап турган.

«Окно» деп журналды Польшаның полициязы чок кылган. Пильсудскийлер, сеймниң (парламентиниң) бир депутады Ярослав Галанны салып алырын оралдажып, мындыг санал киирип турган: «Ындыг чидиг демир үжүк-биле, маргыш чок улуг талантылыг» кижи гитлержилер-биле кады ССРЭ-же поход кылырын кыйгырган үүлдерни Варшаваның солуннарынга бижинер, кончуг хөй гонорар төлээр бис» деп ол депутат көгүдүп турган ынчалза-даа ол кара сагыштыг саналдан Галан ойталаан. Галан Варшаваның депшилгелиг солуннары-биле харылзаалыг ажылдап турган. Редакцияны тарады сывыртаан соонда ооң ажылдакчылэрындан дыка хөй кижини кара-бажыңнаан, ооң иштинде Галан база кара-бажыңнатырган. Политиктиг херек ужурунда бажыңнатырганнарга социалистиг Улуг революцияның чээрби чыл болганының оюнга Сталинчы Конституцияның дугайында Галан илеткел кылган.

Барыын Украинаның чеди миллион чурттакчы чонун Кызыл Армия хостатканының соонда Ярослав Галан журналист ажылын кылып турган. Львовта «Хостуг Украина» деп солунга парлааны бодуунда «Күзүлелдиң болгаш өскерликчи чоруктуң рыцари» деп чогаалының үзүндүзүнден Гитлерге чалчалаан украин буржуаз националистерниң арзатанзыг чоруун Галан көргүзүп турган.

Дайынның чылдарында Галан Тарас Шевченко аттыг радиостанциязының коментатору болуп ажылдап турган болгаш Москвага үнүп турган «Чаа горизонт» деп польша журнал-биле харылзаалыг ажылдап турган. 1949 чылда Москвага «Африка фронт» деп ооң публицистиг чогаалының ному үнген.

1944 чылда Сталинчы дайынчылар Барыын Украинаны фашистиг дайзыннардан хостаан болгаш Галан катап Львовче көже берген. Ооң соонда ур болбаанда Германия, Австрия, Венгрия, Чехословакия, Польшаже командировкага барган.

1945—46 чылдарда Галан республиканың «Радянска Украина» деп солуннуң тускай корреспондентизи болуп, дайынның кол буруулуглары — гитлержилерниң Нюрнберг процезинге чораан. Телеграф дамчыштыр бедик утка-шынарлыг материалдарны Киевче дамчыдып турган. Барыын Германияны ханы өөренип көргенинин түннелинде Ярослав Галан америк болгаш немец дайын кыпсыкчыларының болгаш оларның украин фашист чалчаларының дугайында «Алдын эзирнин алааанда» деп шии чогааткан. Ол шиини бистиң чурттуң чеден хире театрларынга көргүскен болгаш көргүзүп турар.

1946 чылда Львов хүрээзинге чыылган шажын-чүдүлгелиглер Барыын Украинаның хүрээлери рим папазынга чагыртырының дугайында 1596 чылдың униязын күш чок болдурган. Ол чыыштың белеткелинин үезинде Ярослав Галан «Уния деп чүл?» деп аттыг брошюра үндүрген, бо брошюразынга, украин улусту акы-дунма орус улустан адырарын чүс-чүс чылдар иштинде оралдажып, ону католик шажынга албадап киирерин болгаш эргешөлээ чок күл кылдыр хуулдуруп алырын күзээн Ватикачның иезуитчи политиказын илергейлеп көргүскен.

Ындыг-даа болза, улус демократиязының чурттарында рим күрүнезинин кара сагыштыг ролюнуң дугайында материалдарны өөренип көөрү-биле Москваның «Новый мир» деп журналының саналы-биле 1948 чылдан эгелээш Галан архив черинге ажылдай берген. Галан «Карацгының адазы болгаш ооң дузалакчылары» деп чогаалын парлап үндүрген болгаш херек кырында бар хөй санныг материалдарга үндезилеп алгаш ол чогаалынга рим папазы болза, англо-саксоннуң дайын кыпсыкчыларынга бараан болуп турарын тодаргай көргүскен. Украинаның «Перец» деп уран-чечен журналының редколлегиязының кежигүнү тургаш Галан болза, ол журналга чечен-кочулалдың үүлдерин «Христостуң черде төлээзи» — рим папазының болгаш католик хүрээлерниң дүжүметтеринге удур үүлдерни база бижип турган.

Ооң чогаалдары АКШ, Канада, Латин Америка, Польша, Чехословакия болгаш ССРЭ-ниң социалистиг нацияларының элээн каш дылдарынга парлатынып үнген. Аргентинада, Соңгу Америкада депшилгелиг солуннар Галанның папага удур чогаалдарын парлап үндүрүп турганы украин солуннарны көвүдедир чара парлааш тарадып турар.

1949 чылда ооң чогааткан сөстеринге Буковинага, Украина ССР-ниң барыын талакы областарынга болгаш Закарпатьеге социалистиг чаартылганың дугайында «Чаа амыдырал» деп документальдыг кино-чурукту тургускан.

«Известия» солунга бижээни «Хосталган кижиниң чаагай амыдыралы» деп үүлү чогаалчының сөөлгү чогаалы болган.

1949 чылдың октябрьның 24-те чогаалчы-коммунист Львовка тургаш украин буржуаз националистер, Ватиканның өлүрүкчү шивишкиннеринге өлүртүп каан.

Фашизмге болгаш католик реакцияга удур эрес-дидим демиселчини совет улус кажан-даа утпас. Ооң чогаалдары элээн хөй дылдар кырынга дыка хөй тиражтыг үнүп турар, ооң чогаадыкчы ажылын университеттерде өөренип, парлап үндүрүп турар. Тайбын дээш, демократия лээш демиселге большевик Ярослав Галанның чогаалдары киржип турар.

Ю. НАЗАРЕНКО.

Коммунистиг моральдың илередикчизи

Совет литератураның хөгжүлдезиниң дугайында, ооң идейлиг болгаш уран-чечен деңнелин бедидер дугайында бистиң партиявыс хүн-бүрүде сагыш салып турар. ВКП(б) ТК-ның, эш Сталинның айтыышкыннары социалистиг реализмниң литературазының болгаш уран-чүүлүнүң чедиишкинниг хөгжүлдезин хандырып, бистиң кижилеривистиң, совет үениң болуушкуннарының болгаш күш-ажылының идейлиг үгезын илередип турар чогаалдарны тургузарынче чогаалчыларны, уран-чүүл ажылдакчыларыч сорук киирип турар. «Звезда» болгаш «Ленинград» деп журналдар дугайында ВКП(б) Төп Комитединиң алды чыл мурнунда—1946 чылдың август 14-те үндүрген доктаалы, идеологтуг айтырыглар талазы-биле партияның өске-даа доктаалдары бүгү совет литератураның көдүрлүүшкүнүнге шиитпирлиг рольдуг болган.

«Звезда» болгаш «Ленинград» деп журналдар дугайында ВКП(б) ТК-ның доктаалында мынча деп айтып турар: **«Совет литератураның, делегейде эң-не мурнакчы литератураның күжү болза, улустуң эргеажыктарындан, күрүненің эргеажыктарындан өске эрге-ажыктарында чок болгаш чок болуп турарында. Совет литератураның сорулгазы болза, аныяктарны шыны-биле кижизидерде, оларның негелделерин харыылаарда, чаа салгакчыларны эрес-омак, боттарының ажыл-хөрээнге бүзүрелдиг, моондактардан кортпас, кандыг-даа моондактарны ажып эрттеринге белен кылдыр кижизидерде күрүнеге дузалаары болур».**

Херек кырында боттуг үүлдерни ханызы-биле болгаш бүгү талазы-биле өөренириңче, боттарының мергежилин болбаазырангайжыдарынче, совет улуска үнелиг бедик идейлиг болгаш бедик уран-чечен чаа чогаалдарны тургузарынче чогаалчыларны партия кыйгырган. Идея чок болгаш политика барымдалавас чорукка удур, «уран-үүлдү уран-үүлге» дээр үүлдү барымдалаар чорукка удур, хоралыг буржуаз идеологияның кандыг-даа илерээшкининге удур демиселди дынзыдар сорулга бистиң чогаалчыларывыстың мурнунга салдынган. Чогаалчыларның бир дугааргы сорулгазы—совет патриотизмниң болгаш пролетар интернационализмниң чаагай идеяларын уран-чечен сөс-биле пропагандаараы болур. Совет литераторлар ВКП(б) ТК-ның айтыышкыннарын удуртулга болдуруп алгаш, эрткен алды чылдарның дургузунда чогаадыкчы тывынгыр улуг чедиишкиннерни чедип алган. Фронтуга болгаш тургузукчу тайбын күш-ажыл талазы-биле совет кижилерниң маадырлыг чоруунуң дугайында, ажылчын аңгы дугайында, колхозчу тарачыннар дугайында болгаш чаа совет интеллигенция дугайында хөй шылгарангай чогаалдарны совет литераторлар тургускан. Даштыкы чурттарда тайбын, демократия болгаш социализм дээш демиселдин темалары бистиң чогаалчыларывыстың чогаадыкчы ажылында көскү черни ээлеп турар. Дайын сөөлүндеги чылларда ийи үс чыгыы эң эки чечен чогаалдар Сталинчы шаңналдарга кирген. Бистиң литератураыста амгы үениң темазы кол, башкарыкчы болуп, кол геройлар—совет кижилер, коммунизм тургузукчулары болу берген. Бисте сөстүн чурукчулары болза, коммунистиг партияга кижизиткен чаа совет кижиниң сеткил-сагыжының байлаанының дугайын, бедик моралының дугайын, кайгамчыктыг шынарының дугайын бижип турарлар. Совет литератураның эң эки чогаалдарында амыдыралчы күштүг совет патриотизмниң, улустар аразынга акы-дунма найыралдың болгаш тайбын кады ажылдажылганың идеялары, бүгү делегейге тайбың дээш демиселдиң улуг идеялары ханызы-биле сиңиккен.

«Звезда» болгаш «Ленинград» деп журналдарның дугайында ВКП(б) ТК-ның доктаалында литератураның уран-чечен журналдарының улуг ужур-дузазын болгаш оларның сорулгаларын өзиза чугулалап айыткан. **«Бистиң журналдарывыс болза, совет кижилерни, ылангыя аныяктарны кижизидер херектиң талазы-биле совет күрүнениң күчүлүг чепсээ болуп турар болгаш ынчангаш совет тургузугнуң амыдыралчы үндезини—ооң политиказы болур деп чүвени удуртулга болдурар ужурлуг».**

Эрткен алды чылдарның дургузунда чечен чогаал журналдары көскү чедиишкиннерни чедип алган. Бистиң хөй националдыг совет литературавыстың көдүрлүүшкүнүнүң дугайын херечилеп турар акы-дунма республикаларның чогаалчыларының прозаларын, шүлүктерин, шиилерин журналдар парлап турар.

Совет литератураның чогаадыкчы чедиишкиннери бүгү делегей талазы-биле улуг ужур дузалыг. Кижи төрелгетенниң чаа, коммунистиг моральның илередикчизи болур совет литература болза, улус демократиязының чурттарының чогаалчыларынга, капиталистиг чурттарның депшилгелиг чогаалчыларынга сорук киирикчи үлегер болуп турар. Бо чылын даштыкы чогаалчыларга Сталинчы шаңналдарны тывысканы, тайбын дээш демиселге холбаштырган, дайынның империалистиг кыпсыкчыларын илередип турар чаа чогаалдар даштыкыда тыптып келгени болза, бүгү делегейде реалистиг мурнакчы уран-чүүлдүң күштериниң улам-на өзүп, быжыгып турар дугайын тодаргай херечилеп турар. Совет литератураның чедиишкиннерин партия болгаш улус изии-биле байырлавышаан, чогаалчыларның чогаадылга ажылында четпестерни болгаш алдагдалдарны шүүмүүлентурар. Сөөлгү үеге чедир чамдык литераторларның аразында чоруп турар конфликт чок дээр теорияның хоралыг багын илередиринге партия дузалаан. Ол хоозун меге теория улуг хораны чедирип, драматургтарның чогаадылга ажылын шын эвес орукче угландырып турган. Четпестерни болгаш бергелерни көргүзеринден бистиң корткан херээвис чок. Четпестерни эмнээр херек. Биске Гогольдар болгаш Щедриннер херектиг.

Амыдыралды ооң революстуг хөгжүлдези-биле ханылып өөренириңче, шыны бижиириңче, шындан кортпазынче чаа, төрүтүнүп турар үүлдү, эрги, өлүп турар үүлбиле ооң демиселин көргүзеринче, амыдыралда чаа үүллүң тиилээринге боттарының чогаадыкчы чоруу-биле дузалаарынче, уран-чечен мергежилди чайгылыш чокка болбаазырангайжыдарынче чогаалчыларны партия кыйгырып турар.

Миллион-миллион совет кижилернин—коммунизм тургузукчуларының байлактыг сеткил-сагыжын, маадырлыг ажыл-чорудулгазын көргүзери ам-даа хожудап каап турар. Бөдүүн совет кижиниң кайы хире өзүп болбаазыраанын, төөгүге көстүп көрбээн кайы хире ажыл-херектерни ооң кылып турарын улам ханызы-биле болгаш бүгү талазы-биле көргүзери чурукчулардан негетинип турар.

Журналдарның бедик идейлиг болгаш уран-чечен деңнелин хандырар чорукту редакцияларга «Звезда» болгаш «Ленинград» деп журналдар дугайында ВКП(б) ТК-ның доктаалында дааскан. Литератураның хөгжүлдезинге улуг четпес чорукту таварыштырып турар амы-хуу, өөнүк-таныш барымдаараар чоруктар литератураның уран-чечен журналдарының редакцияларында бар болуп турар чорукту доктаалда буруу шапкан турган. Ынчалза-даа, элээн хөй улуг четпестерни чамдык журналдар амга чедир үзүткап чайлаттаан. Чамдык чогаалдарны үнелеп көөр талазы-биле принцип чок чоруктарны чамдыкта ам-даа болдуруп, литература шүүмүүлелиниң болгаш литература шинчилелиниң талазы-биле идеязы четпес үүлдер үнүп турар. Литература болуушкунарынга космополиттиг үзелдерниң дапкырлаашкыны, эмин эрттир бөдүүнчүдүп чевенжидер теорияның дапкырлаашкыны болур идея талазы-биле багай чогаалдарны, үүлдерни журналдарга парлап турар.

Принципальдыг литература шүүмүүлели болза, литератураның чедиишкинниг хөгжүлдезиниң үндезини. Идеологтуг айтырыглар талазы-биле ВКП(б) ТК-ның доктаалдарында бистиң литературавыстың хөгжүлдезиниң делгеренгей программазы бердинген болгаш литература шүүмүүлелиниң дайынчы сорулгалары тодаргай айытынган. Таарымча чок четпес чогаалдарны парлалгага үндүрер азы мактаар чоруктар канчап-даа таарышпас. Либерализмниң ындыг хевири болза, улустуң болгаш күрүненің эргеажыктарын өөнүк-таныш барымдаараар чорук-биле солуур чорукка таварыштырып, шүүмүүлелди дуглай шаап, чогаалчыларның мергежип болбаазыраар чоруун саададып, улустуң мурнунга, күрүненин мурнунга, партияның мурнунга боттарының харыысалгалыг медерелин оскундуртуп, бурунгаарлап шимчээр чорукту саададып турар.

Литература хөгжүлдезиниң айтырыгларын марксизм-ленинизмнин позициялары-биле чырыдып турар ханы, принципальдыг, квалификастыг шүүмүүлел биске херек. Литература шүүмүүлели болза, чаа, мурнакчы, талантылыг үүлдерни дидими-биле деткиир болгаш литератураның бурунгаар шимчээшкининге шаптык болуп, бүгү хожудап каап турар чорукка удур шиитпирлиг демисежир ужурлуг.

Ындыг турбужа, амыдыралды болгаш бижиир дээн үүлүнүң айтырыгларын билбезин көргүзүп турар авторларлыг эренгей болгаш алдагдалдыг шүүмүүлел үүлдер болгаш рецензиялар парлалганың арынарынга ам-даа үнүп кээп турары эвээш эвес. Чогаалчылар эвилелиниң шүүмүүлел талазы-биле комиссиязы амга чедир кончуг кошкак ажылдап турар. Ортумак чергениң чогаалдарын, чамдыкта таарымча чок болган чогаалдарны мактаар чоруктар Чогаалчылар эвилелинге болуп турар шүүмүүлелдиг чугаалажылгаларга эвээш эвес үнүп турар. Литература шүүмүүлели уран-чечен мергежилдиң айтырыгларын ажылдап кылыр чорукту чоруткан турар.

Литература бистиң чуртувуста бүгү ниитиниң кичээнгейин болгаш деткимчезин ап турар. Бистиң Төрээн чуртувустуң байлактыг болгаш делгеренгей амыдыралын, совет кижилерниң күжениишкинниг болгаш маадырлыг күш-ажылын социалистиг реализмниң методунга үндезилээш, шыны-биле көргүзүп турар литератураны совет улус ынакшып турар болгаш үнелеп турар.

Совет литератураны хөгжүдери, ажылчы чоннарның коммунистиг кижизидилгезинге ооң ролюн бедидер дээш демисел — бистиң партия организацияларывыстың хүн-бүрүде сагыш салыр үүлү болур. Партия огранизациялары болза, чогаалчы кадрларны кижизидер, чер-черниң журналдарының, альманахтарының болгаш чер-черниң чогаадыкчы катыжышкыннарының ажылынче улуг кичээнгейни салып, идеологтуг айтырыглар талазы-биле ВКП(б) ТК-ның төөгүлүг доктаалдарын күүседиринче оларның бүгү күштерин угландырар ужурлуг.

Ленин —Сталинның партиязының айыткан оруу-биле чоруп тургаш, совет чогаалчылар сталинчы улуг үеге төлептиг шылгарангай чаа чаа чогаалдарны тургузарлар.

(«Правданың» мурнуку үүлүнден).

Школа чүге септетинмейн турарыл

Улуг-Хем районнуң Эьжимде Калинин аттыг колхозтуң ажыл-ишчилери бистиң чуртка коммунизм тудуушкунунуң келир үедеги тургузукчулары—чаш салгакчыларны эртемге өөредириниң чугулазын медерелдии-биле билгеш, боттарының төрээн колхозунуң суурунга, чанында интернаттыг, столоваялыг, чунар бажыңныг, пекарнялыг делгем, чараш школаны боттарының уругларынга тудуп бергеннер. Оон бээр элээн каш чылдар эргтип турар.

Бо аразында школаның бүгү-ле оран-бажыңнары чаңгыс-даа катап ёзулуг септелгеге кирип көрбээн. Чыл бүрүде аңаа өөредилге чылы биеэги-ле туткаш, хүлээдип берген байдалынга хевээр эгелеп келген. Акша-хөреңги, ажылчын күжү чедишпейн турганындан септетинмейн келген дээрзиниң барымдаазы чок. Чүге дизе, школаның капитал болгаш үүрмек септелгелеринге чарыгдаары-биле чыл санында хөй түнүг акша-хөреңгини күрүнеден берип, белен тудуг материалдары-биле хандырып турган. А бир эвес колхозчуларны школа септелгезинче эвилелдээн болза, олар чыл бүрүде күзелдии-биле киржип болур турганнар.

Ынчаарга ол школа ажылдап эгелээнинден бээр эргелекчилеп келген эш Кодурак, колхозта партия, комсомолдуң эге организациялары, суму Советі болгаш колхоз баштаар чер ук школаның септелгезинче чыл бүрүде кичээнгей салбайн келгенинден ооң чамдык соңгаларының шили чок, чаңгыс каът, шалалары будутунмаан, кажаа, херим чок; анаа-ла чадагай болуп турар. Ол ышкаш чүгле школада эвес, харын ооң бүгү оран-бажыңнарының чаңгызында-даа туйбу печь чок. Одаар ыяш талазы-биле школа чыл санында бергедээшкиннерге таваржып, кыжын чамдыкта кичээлдер үстүрүнге чедип турган. Бо өөредилге чылынга удур одаар ыяштың белеткели база-ла пат. 600 кубометр ыяш белеткеп алыр тургаш, ооң чүгле 300-үн черде белеткээн. Ынында школаның турар черинден Эьжим иштиниң аъргалары чүгле 6—10 километр хире ырак.

Чоокшулап олурар өөредилге чылынга уткуштур школаның белеткели чорутунмаан. Септелге планы ёзугаар бо чайын 6 печилер кылыр турган болза, ол мынчага эгелевээн болгаш белеткеп алган чаңгыс-даа туйбузу чок. Стол, сандай, парта болгаш өске-даа херекселдериниң үүрмек септелгези кылдынмаан. Школаның өөредилге чылынга белеткелинде ындыг дүвүрээзинниг байдал үргүлчүлеп турунда, районнуң улус өөредилге килдизи, Эьжим суму Советі, Калинин аттыг колхозтуң баштаар чери болгаш ол колхозта партия, комсомолдуң эге организациялары мынчага чедир сагыш амыр олуруп турарын кижи кайгаар.

Оон-биле кады, районнуң улус өөредилге килдизиниң талазындан ол школаның ажылынга шыңгыы контрольду тургуспайн келгенинден ооң өөредилге-кижизидилгелиг болгаш ажыл-агый айтырыгларынга үндезин четпестер болдунуп келген. Ылаңгыя өөреникчилериниң билиниң деңнели ниитизи-биле чавыс болганын бо часкы экзаменнериниң түңнели тодаргай көргүскеи. Элээн хөй өөреникчилер хыналда ажылдарны күүседип шыдаваанындан ол-ла класстарынга катап өөренирибиле арткан. Район ажылдакчылары школага кончуг ховар келип, ийи-чангыс моорлап келзе-даа эргелекчи эш Кодуракты «ээлдек», кажар хүлээп алыышкынынга алыскаш, кандыг-даа шыңгыы хыналда чорутпайн, ажылда четпестерни илеретпейн, эренгей көрүүшкүн кылгаш, дедир хап чаныып турганнар.

Оон бир тодаргай чижээ: бо чылдың июль төнчүзүнде районо инспектору эш Павлов ук школаның өөредилге чылынга белеткелин хынаары-биле келгеш, Кодуракты чаңчыл болган хүлээп алыышкынынга алзып, үш хондур бажы ышкыже арагага сыгаттырган. Шак ынчаар хүндүлетирген инспектор келген сорулгазын шуут уттуп, хыналда кылырдан туржук, септелге чорутпайн, аргалап чайлаан, эргелекчи Кодуракты ажылды дүргедедирин шыңгыы негээриниң улуу, ону август 1-ден эгелеп шөлээледип салган. Оон орнунга башкы Докпакты «Сен септелгени харыылаар сен»—деп дужаагаш, хап чана берген.

Оон соон дарый районо бухгалтери сан-хөө, эт-херексел хыналдазы кылыр дээш чедип келген. Кодурак биле интернат эргелекчизи Манзырыкчы олар бухгалтериниң чедип келгенин баш бурунгаар биле дыртып алгаштарның, боттарынга эдилеп турганы школаның идик-хем, орун-дөжек үүлдерни далаш-биле школа складынче киир октагылапканнар. Ол хүн оларның бирээзи идик чок, кызыл бут хүнзеп, дүне эштип удуур чоорган чок болганын улус билген.

Хамык чутту оптуг кажар арга-биле билдинмес кылдыр «таарыштырып» каапкан үүве болганда, демги бухгалтер үүнү-даа тыппайн, база-ла ээп чаныпкан. Ол суурдан үнүп, ажыт кирери билек-ле демги далаш-биле суктунган школа херекселдери чогуур «ээлериниң» холунга биеэзи ёзугаар кирип келген. Мынчангаш Эьжимде Калинин аттыг колхозтуң школазында чогум кандыг кижилер ажылдап, кандыг янзылыг үүлгедиглерни кылып турарын чүгле үстүнде ийи чижек безин тодаргай херечилеп шыдаар ышкаш.

Школаның ажылында ол аарыглыг четпестериниң үндезин дөзүн казып тывар, школа, интернатты чоокшулап олурар өөредилге чылынга далаштыг белеткээр талазы-биле сонгаарладыышкын чок шыңгыы хемчеглерни алырын, районнуң удуртур организацияларынга, ылаңгыя улус өөредилге килдизинге сүмелезе чогуур.

В. БЫШТАК-ООЛ.

Ары ажылын өстүрер чорук чугула сорулга. Областың чамдык колхозтары ары ажылындан улуг орулганы база ап турар.

Каа-Хем районда «Ленинчи орук» колхозтуң ары азыраар чери ийи катап өскен. Колхоз бо чылын бир хааржак бүрүзүнден 50 килограмм эки шынарлыг ары чигирин алыр деп турар. Ам ары чигирин ап эгелээн.

Чурукта: «Ленинчи орук» колхозтуң Копту хемде ары азыраар чери. Кырында—ары ажаакчызы Н. А. Огородниковтуң ары чигирлиг рамканы көрүп турары.

Чуруу **А. Ермолаевтии.**

Культураның одаа кылдыр тургузар

Кызылдың көдээ районнуң «Победа» колхозунга 1951 чылдың август айда-ла кызыл өг организастатынып тургустунган. Барык-ла бир чыл дургузунда ол кызыл өгнүң ажылы чорувайн келген. Оон эргелекчизи эш Бичел-оол кызыл өгнүң ажылын экижидер дугайында мырынай сагыш салбаан.

Кызыл өг культура-массалыг кижизидилге ажылының ёзулуг одаа кылдыр тургустунган үүве болза, чоннуң ортузунга көскү ажылдарны боттандырган турар ийик. Сиген, тараа ажаап алыышкынының чугула үезинде кызыл өг эргелекчизи эш Бичел-оол үүнү-даа кылбайн, ховуда колхозчу ажыл-ишчилерге беседалар, номчулгалар чорутпайн турар. Бичел-оол бодунуң хүлээлгезин күүседириниң чайлааш, чүгле арагалаар чорукче хандыгып турар.

Колхозта партия, комсомол эге организациялары кызыл өг ажылын экижидер талазы-биле тодаргай хемчеглер ап чорутпаан. Райкүүскомнуң культура-чырыдыышкын килдизиниң инспектору эш Сюмбаева ол кызыл өг чогум кандыг байдалда турарын мынчага чаңгыс-даа катап хынаваан. Ам херек кырында байдал мындыг: кызыл өгде ажыл чорутунмастаан, ооң эргелекчизи Бичел-оол чүгле шалың алырынга өйлешкен.

Кызыл өг ынчаар хагдынчак туруп болбас. Районнуң культура-чырыдыышкын килдизиниң инспектору колхозта партия, эге организациязы ук кызыл өгнүң ажылын дарый экижидер дугайында тодаргай хемчеглер чорудары негетинип турар.

Х. КИИМ-ООЛ.

Кызыл өг ажылын боттуг удуртур

Чаа-Хөл районнуң «Тиилелге» колхозта кызыл өг (эргелекчизи эш Биче-оол) культура чырыдыышкын ажылдарын чоннуң ортузунга калбартып чорутпайн турар. Ол ажылга мергежиир дугайында Биче-оол кошкак сагыш салган.

Көскү агитацияны калбартыр талазы-биле ажыл чорутунмаан. Кызыл өг чондан хоорук байдалда туруп турар. Солуннар, номнар номчуур дээш колхозчулар чеде бээрге, кызыл өг колдуунда-ла шоочалыг туруп турар.

Ажыл-агыйның ээлчеглиг чугула кампанияларының үезинде көдээде культура-чырыдыышкын ажылының бир хевири—кызыл өг ажылын ындыг сула тургузуп болбас деп үүвени ооң эргелекчизи эш Биче-оол шыңгыы сактыры чугула. Районнуң культура-чырыдыышкын килдизи кызыл өг ажылынга доктаамал дузаламчыны көргүзүп, удуртулганы хандырар ужурлуг.

К. СУНДУЙ.

УЛУС ДЕМОКРАТИЯЗЫНЫҢ ЧУРТТАРЫНДА

Румынияда Георгиу-Деж аттыг бир дугаар одалга-биле ажылдаар электри станциязы

БУХАРЕСТ. Мооң мурнунда медээлээнин ёзугаар Румынияда эн улуг, Дойчешьде Георгиу-Деж аттыг одалга-биле ажылдаар электри станциязы каш хонук бурунгаар Бухарестиниң, Сталин хоорайының болгаш Прахов шынаазының үлетпүр бүдүрүлгеринге токту берген.

Совет тускай эртемниглериниң дорт дузаламчызы-биле туттунган бирги ээлчегниң электри станциязының байырлыг ажыдыышкыны август 10-да болган.

Аңаа национал Улуг хуралдың президиумунуң кежигүннери, чазактың болгаш Румынияның ажылчы партиязының ТК-зының кежигүннери база дыка хөй ажылчы чоннар киришкеннер.

Электри станциязының тудугжуларының мурнундан одалга-биле ажылдаар электри станциязының кол инженери В. Александреску, стахановчу Штефан Барбулеску олар үүве чугаалааннар. Румынияның ажылчы чоннарының социализм тургузуушкунунга акы-дуңманың дузазын чедиргени дээш совет улуска болгаш эш Сталинга изии-биле өөрүп четиргенин олар илереткеннер.

Г. Георгиу-Дежке чазактың болгаш Румынияның ажылчы партиязының чорутканы байырлыг телеграмманың сөзүн ол митингиниң киржикчилери улуг кичээнгей биле дыңнаан.

Ол телеграммада чугаалап турары болза:

Одалга-биле ажылдаар чаа электри станциязын ажыглалга киирген чорук болза, румын улустуң тургузукчу тайбын күш-ажылының көскү херечизи болур. Дойчештьде одалга-биле ажылдаар электри станциязы болза, амгы үеде Румынияның бүгү электри станцияларының ажылдап үндүрүп турар электри энергиязының үштүн бирин бээр болгаш үлетпүрнү, транспорттуг, көдээ ажыл-агыйны, Бухарест областың хоорайларын болгаш суурларын, Прахова шынаазын база Сталин хоорайны ток-биле хандырар.

Дойчештьде туттунган одалга-биле ажылдаар электри станциязы болза, Ленин—Сталинның улуг идеяларын амыдыралга шиңгээткени болур болгаш электрижидилге талазы-биле Совет Эвилелиниң дуржулгазын ажыглаанының, Румыз Улус Республиканың электрижидилге планын ажылдап кылырынга болгаш боттандырарынга үнелиг удуртулганы берген болгаш румын улусту күш-ажылчы чаңчылга сорук киирген ол дуржулганың түңнелдери болур деп телеграммада демдеглеп турар.

(СЭТА).

Варшавада тудуушкуннар

ВАРШАВА. Август 11-де Варшаваның хөй санныг тудугларының күш-ажыл мурнакчыларының хуралы болган. Аңаа бо чылдың бирги чартыында кылдынган ажылдарның түңнелдерин үндүрген.

Польшаның найсылалының тудугжулары бирги чартык чылдың планын 106,5 хуу күүсеткен. Олар хөй-ниитинин администрация черлеринге болгаш найсылалдың өске-даа хереглелдеринге томуйлаан 5878 чурталга бажыңнарын болгаш дыка хөй бажыңнарны катап тудуп ажыглалга киргеннер.

Хоорайның янзы-бүрү районнарында чаа школалар, эмнелге, черлери, уруглар садтары, яслилер, болгаш культура амыдыралдың өске-даа албан черлери туттунган. Варшаваның төвүнде Маршаловский кудумчунуң тудуу бирги ээлчегде доозулган. Аныяктарның күжү-биле Висла хемниң эриинде эрги бузундулар орнунда парк кылдынган. Ол болза, культура болгаш дыштанылганың улуг паркының кезии болуп турар.

Ийи дугаар чартык чылда Варшаваның тудугжулары 9 муң чурталга комнаталарын, ниити хемчээ 3,5 миллион ажыг кубометр янзы-бүрү тудугларны ажыглалга киирер деп турарлар.

(СЭТА).

Болгар суурларның электрижидилгези

СОФИЯ. Болгарияның Улус Республиказының суурларын болгаш хоорайларын электрижидеринге үүс-үүс миллион лев-акшаларны чыл санында үндүрүп турар.

Болгарияның суурлары онза дүргени-биле электрижитинип турар Улус эрге-чагыргазы үүгле 8 чылдар дургузунда шаандакы буржуаз эрге-чагырганың 40 чылдар дургузунда электрилиг болдуруп турган суурларындан ийи катап хөй суурларны электрижиткен. Үүгле эрткен чылын безин Болгарияның 279 суурлары электричествону алган. Оон иштинде электри чырыын безин билбес турган Пирин Македонияның суурлары хөй санныы-биле электрижитинген.

Бо чылын көдээ черлерни электрижидиринге 1951 чылдаазындан барык-ла 40 миллион хөй лев-акша хөреңгини чарыгдаар.

(СЭТА).

Барыын үзелдиг социалистерниң боттарын илеретинип турары

★

В. ГРИГОРЬЯН.

★

Дайын сөөлүндеги үеде, делегейниң капиталистиг системазының ниити кризизиниң улам ханылап турарының үезинде, барыын үзелдиг социалистиг партияларның реакциялыг баштыңчыларының өскерликчи ролю онзазы-биле тодаргай илереп турар. Ол партиялар боттарының тактиказын кажангызындан-даа артыгы-биле капиталистиг монополистерге таарыштыр тургузуп, боттарын америк империализмге сөгүрээн чалчалар кылдыр ажылчын аңгының мурнунга улам-на илеретинип турарлар.

Барыын үзелдиг социалистиг партиялар болза, «ажылчын аңгының иштинде хөделип, ында буржуаз саңалдар-халдавырны, буржуаз идеяларны, буржуаз хоозун мегени, буржуаз сандараашкынны чорудуп турар **делегей империализмниң агентилери** болу берген» деп В. И. Ленин айтып турган. (Чогаалдар, том 29, арын 464).

Барыын үзелдиг социалистериин идеологиязын болгаш политиказын чылча согуушкун-биле шүгүмчүлээш, барыын үзелдиг социалистер—капитализмниң идейлиг чөленгижи деп үүвени И. В. Сталин көргүскен.

Эш Сталинның бижээни: **«Ажылчын шимчээшкининде социал-демократизмни чылча шапайн тургаш, капитализмни чылча шавары болдунмас.** Мооң ужурунда капитализмниң өлүрүүнүң үези болза, ооң-биле кады ажылчын шимчээшкининде социал-демократизмниң өлүрүүнүң үези болур». (Чогаалдар, том 10, арын 250).

Бүгү делегейниң ажылчын шимчээшкининде барыын үзелдиг социалистерниң өскерликчи ролюн Ленининиң болгаш Сталинның көргүскенин амыдырал бүрүү-биле бадыткаан.

«Демократтыг социализмниң», «Үшкү күштүң», «Бүгү делегей чаазаның» хоозун теорияларында, ажылчыннарның болгаш капиталистерниң чаңгыс-аай эрге-ажыктары дээр хоозун меге пропагандазында, националдың тускай эргезиниң идеяларынга удур шавыышкынларда илеретинип турар барыын үзелдиг социалистерниң идеалогтуг концепциляры шуптузу шуут буступ дүжүүшкүнге таварышкан.

* * *

Делегейниң бирги дайынының үезинде-ле барыын үзелдиг социал-демократтар боттарының империалистиг буржуазиязының талазынче ажыы-биле шилчип киргеннер. Олар Россияга социалистиг революцияга удур бар шаа-биле демисежип, советке удур интервенция организастаар талазы-биле империалистерге идепкейлии-биле дузалажып турганнар. Делегейниң ийиги империалистиг дайынының соонда, улус демократиязының чурттары төрүтүнген болгаш империализмниң системинге чаа согуушкунну берген үеде барыын үзелдиг социалистер ажылчын аңгының эрге-ажыктарын өскертириниң оруу-биле улам-на ыңай союп киргеннер. Ам олар үүгле боттарының чурттарының буржуазиязының агентилери болуп турар эвес, харын база америк империализмниң шуут агентилери болуп турарлар.

Барыын үзелдиг социалистерниң баштыңчылары хоозун ат кадагалаан «Социалистиг Интернационалды» тургусканнар. Ол «интернационал» делегейниң чаа дайынын белеткээр талазы-биле империалистиг реакцияның даалгаларын күзелдии-биле күүседип, ажылчын аңгыга удур, социалистиг лагерьнин чурттарынга удур эн-не арын-нуур чок өөчүк-чөңгээни болгаш шпионнаар чоруктарны боттандырар хүлээлгелиг. «Социалистиг Интернационалдың» «Чөөн-чүк бюрозу» дээр бюро болза, улус демократиязының чурттарынга шпионнаар болгаш үрегдекчи чоруктар чорудар талазы биле америк империалистерниң даалгаларын күүседип турар. Америкашың капиталистиг монополистериниң бүзүрелдиг кижизи — Аверел Гарриманның Барыын Европаның барыын үзелдиг социалистерин «Катышкан Штаттарның эң эки эвилелчилери» деп адаанында кижи кайгаар үүве чок.

Барыын үзелдиг социалистерде социализмге-даа, демократиягa-даа дөмейлежир бичии-даа үүвези чок деп үүвени тодаргай фактылар херечилеп турар. Олар марксизмге удур улам-на ажыы-биле демисежип турарлар. Лейборизмниң баштыңчыларының бирээзи Морган Филиппс барыын үзелдиг социалистерниң Копенгагенге болган конференциязынга мынча деп чугаалаан: «Британ социалистер марксизмни болгаш аңгы демиселин бүгү хевирлери-биле, илерээшкиннери-биле кады шуут-ла хүлээп албайн турар... Кандыг-даа марксизм херек чок! Кандыг-даа материализм болгаш аңгы демисели херек чок!»

Ажылчын аңгының хоралыг дайыннары, капиталдың эн-не дыкангыр чалчалары, буржуазтыг идеология чилиинге чедир синниккен кижилер үүгле ынча деп чугаалап болурлар.

Норвегияның даштыкы херектер министри, барыын үзелдиг социалис-Ланге чоокта чаа ыят чогу-биле мынча деп медеглээн: «...Демократтыг социализм болза, идеологтуг тала-биле алырга либерализмниң уламчылакчызы болур... Социализм болгаш ооң «философтуг үндезиннери» боттарының кол байдалдарыбиле буржуазтыг партияларның неп-тередип турар үүлдериндеи ылгалбайн турар».

Барыын үзелдиг социалистер болза, америк империализмниң агентуразы болуп турар ролюн күүсетпишаан, улустарның национал боттергезинге удур шавыышкынны чорудуп турарлар. «Угаан бодалдың хосталгазының», «демократия камгалалының», ниити кижи төрелгетеннин идеялдарының» дугайында болгаш өске-даа ол чижектиг хоозун каас чугаалары-биле олар улустарның серемчилелин кошкадырын ораладжып турарлар.

«Демократтыг социализм» болза, коммунизмден-даа, социализмдендаа хамаарышпас «үшкү күш» болуп турар дээр дугайында хөй санныг, хөй сөстүг декларацияларны барыын үзелдиг социалистер чарлап үндүргени билдингир.

Барыын үзелдиг социалистерниң баштыңчыларының сөөлгү үедеги чугааларында илеретинип турар миннишкиннери болза, **«Үшкү күштүң» «хамаарышпас» чоруунун лугайында кандыг-даа чугаа турбас, үүге дизе, «үшкү күш» империализмниң чамдык кезээ болуп турган болгаш болуп турар деп тодаргай фактыны олар ам шуут чажырып** шыдавас деп үүвени чугаалап турар.

Австри социалистерниң бир теоретиги И. Хинделс «Ди цукунфт» деп журналда үүлүнге «үшкү күштүң» теориязының үүдек багы-биле буступ дүшкенин билинген.

Хиндельстиң бижээни: «Үшкү күштүң» чырыткыланган улуг идеязы чаза шаптынган идеалдарның амбаарынче киргенин ындыг эвес деп бодувусту мегелевес ужурлуг бис. Европаның социалистиг партиялары блоктар аразында туруп турар деп оралдашпайн турарлар... Бис болза бедик сайзыраңгай капиталистиг Америка бажында туруп турар күштер бөлүглелинге хамааржып турар бис. Бис эвес шынчы болур дизивисе, «үшкү күштүң» мөөңнээшкининден ойталаашкын болза, социалистиг шимчээшкиниң хемчээлин болгаш күжүн улуг хемчег-биле сулараткан деп үүвени миннир ужурлуг бис. Амга чедир кандыг-даа чаа бүзүрелдиг идеялар-биле долдуруп шыдавазывыс тамы бистин үзел номналывыста тыптып келген...»

«Демократтыг социализмниң» теоретиги болза, ажылчыннарның аңгы талазы-биле өзүп турар медерелин, Париж чоогунуң ажылчыннарында, Италияның үлетпүрлүг хоорайларында «демократтыг социализмниң» чаржынчыг байдалдыг болуп турарын хомудал-биле көрүп турар. Ол черлерде ажылчыннар (оларның аразында барыын үзелдиг социалистиг партияларның анаа кежигүннери эвээш эвес) барыын социалистериниң реакциялыг баштыңчыларын америк империализмниң агентилери кылдыр илередип турар.

Хиндельстиң минишкини болза, барыын үзелдиг социалистериниң идеологиязының кризизин, массаларда оларның политиктиг саңалдарының улам-на кошкап дүжүп турарының дириг херечизи болур.

Барыын үзелдиг социалистиг партияларның баштыңчыларының американчы политиказынга ол партиялардың анаа кежигүннериниң талазындан таарзынмас чоруктун өзүп турар чоруун социалистиг партиялардан тус-тус бөлүктер, чер-чер организациялары чарлып турары, коммунистер-биле кады ажылдаар чорукту боттандырар дугайында боттарының партияларының удуртур черлеринге социал-демократтыг ажылчыннарның негелде салып турары, социалистиг партиялардан хөй санныг ажылчын социалистериниң үүнүп турары илередип турар. 1951 чылда Австрияның социалистиг партиязындан үүс муң кежигүннер үнгенин чугаалаарга-ла четчир, Францияның социалистиг партиязы 1945 чылда 340 муң кежигүннерлиг турган болза, 1951 чылда ол сан үүс мунга чедир кызырылган. Бельгияның социалистиг партиязы делегейниң ийиги дайынынга чедир 600 муң кежигүннерлиг турган, амгы үеде — 130 муң кижи болуп турар.

Чоокта чаа «социалистиг хөделбирниң бөлүүнүн» чалаанын ёзугаар Барыын Германияның социал-демократтыг партиязының кежигүннериниң хуралы болган. Ол хуралга үүве чугаалааннар болза, Аденауэрниң чазаан дүжүрерин, Германияның коммунистиг партиязы-биле кады ажылдаар чорукту боттандырарын, чаңгыс талалыг милитаристиг керээге удур демиселди калбартырын негеп турар өске-даа айтырыгларны чугаалааннар.

Ынчалза-даа, барыын үзелдиг социалистериниң массаның ортузунда саңалдарын сулараддырда, барыын социалистиг партияларны чедир үелевейн барып болбас ужурлуг, үүге дизе, ол партиялар империалистиг реакцияның чөленгижи болур.

«Социалистиг интернационал» дээр интернационалдың чөаүлелиниң конференциязынга лейбористиг партияның Күүскомунуң төлээлекчизи Д. Хиллиниң медеглээнинде: «Европадан Катышкан Штаттар үне бээр болза, бүгү делегейге тайбыңга болгаш демократтыг социалистерниң, бистериниң чедип алыксап турар үүлүвүске улуг чидириг болур. Американың Катышкан Штаттары-биле стратегтиг болгаш экономнуг чоокшулажыышкын чокка бистиң демиселивис чедиишкинниг болуп шыдавас».

Социализмниң болгаш демократияның хоралыг дайыннарымын, империализмниң чалчаларының чажыт чок миннишкиннери мындыгдыр.

Коммунистиг болгаш ажылчын партиялар, делегейниң депшилгелиг күштери барыын социалистиг партияларның реакциялыг баштыңчыларының бүгү-ле хоралыг баык пропагандазының талазы-биле боттарының серемчилелин бедидип турарлар. Империалистиг реакцияның лагерин дурбүштүрүп турар чөрүлдээлер чидигленген тудум-на, ол лагерьниң чаа дайынны кыпсырынче угланган хемчеглери улам шыңгыыраан тудум-на, империализмниң

(Уланчызы 4-ку арында).

Дайын белеткелинге удур

Бельгияның ажылчы чоннарының бүгү-ниити ажыл соксадыышкыны

БРЮССЕЛЬ. Чоокта чаа, август 9-та, шериг албаны эрттиреринің хуусаазын узатканынга удурланган Бельгияга 24 шактың бүгү-ниити ажыл соксадыышкыны болган. Ажыл соксадыышкынын холбаштыр Бельгияның коммунистиг партиязы тайбың дээш демиселге чангыс-эптиг болурунче, дайын белеткеп турарының политиказынга удур, шериг албаны эрттиреринің хуусаазын узатканчорукка удурланган демонстрацияга киришкен дээш тудуп бажыңнаткан солдаттарны доп-дораан хостап салыры дээш бүгү ажылчы чоннар, оларның политиктиг үзел бодалының кандыызы-даа ылгал чокка бир дөмей демиселди күштелдиринче бүгү ажылчы чоннарны кыйгырып турар хуудустарны тарадып үндүрген.

Ажыл соксадыышкынынга Брюссель, Льежа, Гента, Шарлеруа болгаш чурттун өске-даа хөй-хөй хоорайларының болгаш үлетпүр төптеринің ажылчыннары болгаш албан хаакчыттары идепкейлиг киришкен.

Бүгү-ниитиниң ажыл соксадыышкыны порт болгаш суднолар септээр мастерскааларның 15 муң ажылчыннары ажыл соксадыышкыны кылган Антверпенге идепкейлиг болуп эрткен. Ажыл соксадыышкыны кылганнарга портка турган далайжы шериглер база катышкан. Лимбург провинциязында 5 муң шахтёрлары база ажыл соксадыышкыны чорудуп турар. Дыка хөй хоорайларда трамвай ажылдакчылары ажыл соксадыышкыны кылып турар.

Профэвилелдериниң сатыныкчы удуртулгазы ажыл соксадыышкыны ылыр чорукту хоругдаар деп шиитпир үндүрген болза-даа, Бельгияның демир орук ажылчыннары шериг албаны эрттиреринің хуусаазын узатканчорукка болгаш шериг чепсеглениишкинин улгатырып турар чорукка боттарының удурлалыышкынын илередир дээш хоорайларның кудумчуларынга үнгүлеп келген.

Август 9-та Бельгияга Брюссельдің, Антверпенниң, Гетаның, Льежаның, Намюраның болгаш чурттун өске-даа хоорайларының ажылчыннары, албан хаакчыттары болган аныяктар киришкен хөй кижи киржикчилиг митингилер болган. Чыскаалган чоннар шериг албаны эрттиреринің хуусаазын кызырар болгаш тудуп бажыңнатырган солдаттарны доп-дораан хостап салырын негээн плакаттарны тудуп чораан. Демонстрацияларның киржикчилери «Интернационалды» ырлап чоруп турган болгаш «Тайбың делгерезин!» —деп лозунгуну октап чоруп турган. Бөлүк аныяктар «Байларның оолдары бажыннарында олуруп турар, а ажылчыннарның оолдары—казармаларда» деп сөстер бижип каан плакаттарны тудуп чораан.

Демонстрация эрткен соонда фламанд театрынга хөй кижи киржикчилиг митинг болган.

Барыын-социалистиг профэвилелдериниң удуртукчуларының ССРЭ-ге болгаш коммунистиг партияга удурланган шынарлыг сөстери митингиниң киржикчилериниң күштүг удурланыышкынын болдурган. «Эш Сталин делгерезин!»—деп кыйгылар дыңналып турган.

Митингиниң киржикчилери бут кырынга туруп келгеш «Интернационалды» ырлажып турган.

«Пепль» солуннуң медээлеп турары-биле алырга, дайын белеткелдерин чорудуп турарынга удурланган хөй кижи киржикчилиг чыскаалдар Антверпенге, Шарлеруага, Намюреге, Ла-Луньерге болгаш чурттун өске-даа хөй-хөй хоорайларынга болгулаан.

ПАРИЖ. Кежээ үнер «Се суар» солун бодунун Брюссельде турар тускай корреспондентизиниң медээзин парлап үндүрген, ол корреспондентиниң дыңнадып турары-биле алырга, ажыл соксадыышкыннары Брюссельдің, Шарлеруаның, Монстун бүдүрүлгелеринге болгаш бүгү Маллониге эң организастыг болуп эрткен.

Льежеде 100 муң кижи ажыл соксаткан. Хоорайда шупту улуг магазиннер хагдынган, трамвай болгаш троллейбустар шимчээшкини доктаап турупкан. Антверпен порта бүгү ажыл соксаан.

Провинцияларның ажыл соксаткан ажылчыннарының муң-муң төлээлери найсылалдың ажылчы чоннарының демонстрациязынга киржири-биле Брюссельде кээп турар. Дайынга удур чыскаалдар чурттун өскедаа хоорайларында чоруп турар.

Ажылчы чоннарның — коммунистерниң болгаш социалистерниң аразында демиселге чаңгыс-эптиг чоруу өзүп турар. Чер болганда чоруп турар хуралдарга болгаш чыскаалдарга ажылчы чоннар чуртту дайынга белеткеп турарынга удур болгаш шериг албаны эрттиреринің хуусаазын узатканынга удурланган дээш тудуп бажыңнаткан солдаттарны хостап салдырарын чедип алыр талазы-биле боттарының шиитпирлиг быжыг туруштуг чоруун көргүзүп турарлар.

Кежээ үнер барыын-буржуаз солуннар «Монд» болгаш «Франс суар» Валонии, Брюссель, Льеже, Антверпен болгаш Бельгияның өске-даа хоорайларында ажыл соксадыышкыннары дыка калбарып турар дугайын миннип демдеглевес аргазы чок болуп турар.

(СЭТА).

Бүгү делегейге быжыг тайбың дээш!

Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң сессиязының соонда

СОФИЯ. Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң онза сессиязының шиитпирлерин тайылбырлаарынга болгаш тайбың талалакчыларының үш дугаар Национал съездизинге белеткел ажылдарынга тураскаатканн митингилер болгаш массалыг хуралдар бүгү Болгарияда калбаабиле эрттип турар. Ол хуралдарның, митингилерниң киржикчилери тайбың камгалалының болгар Национал комитединче чагааларны болгаш телеграммаларны чорудуп, аңаа англи-америк агрессорларга удур демиселди чаа-чаа күш-ажылчы тиилелгелер-биле улам күштелдирип, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелинин онза сессиязының шиитпирлерин амыдырал кырынга боттандырар деп олар хүлээнип турарлар.

Корнобот хоорайның ажылчы чоннары боттарының телеграммазында мынча деп бижип турарлар: Америк империалистерниң Кореяда агрессчи дайынын доп-дораан соксадырын негеп тур бис. Бистер Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң онза сессиязының шиитпирлеринге сорук кирбишаан, тайбың дээш, маргылдаалыг айтырыгларны бүгү күрүнелериң аразынга дең эргебиле, тайбын ёзу-биле шиитпирлээри дээш демиселге бүгү күштеривисти бээр бис. Бодувустун төрээн чуртувуска социалистиг тургузуушкунну улам-на калбартып турган, бүгү делегейде тайбыңның быжыг чөленгижи — демократтыг улустарның лагерин быжыдар херекке салыышкынывысты кылыр бис.

(СЭТА).

—⊙—

Тайбың талалакчыларының дани комитединиң кыйгырыы

КОПЕНГАГЕН. Тайбың дээш демиселди улам күштелдиринче дани улусту кыйгырып турар кыйгырыгны Данияның тайбың талалакчыларының комитеди үндүрген.

Барыын Германияда өжээргек милитаризмни катап тургузары, дани черниң кырынга даштыкының агаар-шериг баазаларын тургузар деп турар чорук болза, чуртка канчаар-даа аажок улуг айыылды дирген турар деп Данияның тайбың талалакчыларының комитеди бодунуң кыйгырыында демдеглеп турар.

Улуг күрүнелер аразынга чугаалажыышкынны эрттирер дугайында негелдеге катыжарынче дани улусту ол комитет кыйгырып турар. Ол ышкаш Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыынга хол үжүүн салырынче, Данияда тайбың талалакчыларының организациязынга бүгү таланың деткимчезин бээринче чонну кыйгырган.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Корей Улус-Демократтыг Республиканың Улус армиязының Кол командылалының август 13-те медеглээни болза:

Эрткен хүннүң дургузунда корей Улус армиязының катыжыышкыннары кыдат эки-турачыларның кезектери-биле дем-катыжып алгаш, дайзының улуг эвес кезектериниң атакаларын ойтур шапкылаан.

Августуң 13-те дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы-аңчылар дайзынның ийи самолёттарын аңдара атканнар.

Корей Улус-Демократтыг Республикада хөрээженнериниң дең эргезиниң дугайында хоойлунуң алды чыл болган ою

ПХЕНЬЯН. Хөрээженнериниң дең эргезиниң дугайында хоойлуну парлап үндүргениниң бээр алды чыл болган оюн Корей Улус-Демократтыг Республиканың ажылчы чоннары байыралдыы-биле демдеглеп эрттиргеен.

Эрткен алды чылдарның дургузунда хөрээженнер чүгле аныяк улус-демократтыг тургузугнуң тургузуушкунунуң идепкейлиг киржикчилери апарган эвес, харын улустуң чаалап алыышкыннарын америк агрессорларның халдаашкыннарындан камгалап турар камгалакчылар болу бергеннер. Япон колонийлиг тергиидээшкиниң чылдарында хөрээжен кижи эр кижи-биле дең эргелиг турарының дугайын, өөредилге болгаш чогаадыкчы күш-ажыл дугайын бодап-даа шыдавас турган.

1945 чылдың август 15-те Кореяны Совет Армиянын хостааны болгаш хөрээженнериниң дең эргезиниң дугайында хоойлуну улустуң чазааның үндүргени корей хөрээженнериниң амыдыралының иштинде чырыткылыг чаа үени ажыткан. Ам күрүнениң ажылдарының янзы-бүрү адырларында, бүдүрүлгелерде, транспортта болгаш Улустуң армиязының хүрээлеңинде хөрээженнер идепкейлиг киржип турар апарган. Фронтуда тулчуп турар ашактарын болгаш акы-дуңмаларын солуувушаан, корей хөрээженнер республиканың ховуларында маадырлыыбиле ажылдап турарлар.

Тайбыңның Бүгү-делегей талазыбиле Сталинчы шаңналының лауреады Пак Ден Ай, пропаганда болгаш культура министри Хе Ден Сук, Корей Улус-Демократтыг Республиканың маадырлары — корей Улустуң армиязының медицина ажылдакчылары Ли Сун Ним, Ку Син Бок, маадырлыг ужудукчу кыс Тхе Сон Хи, маадырлыг партизан кыс — корей «Зоя» — Чо Ок Хи, Күш-ажылдың маадыры пөс-таавычы Тан Ун Сир, локомотив машинизи Лак Чун Воль дээн ышкаш бодунуң өске-даа хөй-хөй шак ындыг маадырлыг кыстарынга бүгү корей улус чоргаарланып турар. Муң-муң хөрээженнер боттарының тыылга болгаш фронтуга маадырлыг, чоруктары дээш Корей Улус-Демократтыг Республиканың орденнери болгаш медальдары-биле шаңнаткылааннар.

Кореяның мурнакчы хөрээженнер организациязы — Кореяның Демократтыг хөрээженнер эвилелиниң кежигүннериниң саны үзүк-соксаал чокка өзүп турар. Оларның саны ам ийи миллион ажыг болуп турар.

Хөрээженнериниң дең эргезиниң дугайында хоойлунуң алды чыл болган оюнның мурнуу чарыында хүннерде бүгү республиканың хөрээжен тараачыннары бедик дүжүт алыр дээш социалистиг чарышты калбартып чоруткан. Чарыштар чоруп турар үеде тараачыннарның бот-боттарынга дузалажылгазының чаа он-он звенолары тургустунгулаан, пландан ажыр дыка хөй сигенни кескен болгаш ажаап белеткээн.

Төөгүлүг хүннү демдеглевишаан, база хөрээженнериниң төрээн чуртун алдары дээш чедип алган күш-ажылчы болгаш дайынчы чедиишкиннерин улуу-биле үнелевишаан, хостатырган Кореяга чеди чылдарның дургузунда чүс-чүс муң патриотчу хөрээженнер өзүп үнген болгаш кижизитинген, оларга төрээн чуртун хостуг болгаш хамаарышпас турар чоруу амы-дындан артык үнелиг деп корей солуннар демдеглеп турар.

(СЭТА).

АКШ Австралияда шериг баазаларын тургузуп турар

ЛОНДОН. Рейдер агентилелиниң Сиднейде корреспондентизиниң дамчытканы Гонолулуга чөвүлел хуралга киришкен Австралияның даштыкы херектер министри Кэзи Адмиралтейства ортулуктарның кезээнге кирип турар Манус ортулуктарда шериг-далай болгаш шериг-агаарның улуг баазазын АКШ-ка бээр деп бо хүн чугаалаан.

Манааус ортулукта база болза, «Корабльдерни болгаш самолёттарны долузу-биле хандырып шыдаар деп Кэзи чугаалаан.

Гонолулуга Оожум океанда Катышкан Штаттарның флодунуң кол командылакчызы адмирал Редфордбиле элээн чугаалажыышкыннарны чоруткан мен. Келир үеде Манус ортулук хөй санныг америк самолёттарның болгаш шериг корабльдериниң баазазы болур деп бодап тур мен деп Кэзи чугаалаан.

(СЭТА).

Шыдыраның X олимпиадазы

ХЕЛЬСИНКИ. Август 13-те болган үш дугаар баштайгы ужуражыышкынга дыштанылга хүнү болган. Гроссмейстер Керес Черняк-биле (Израиль) дооспаан ойнаашкынын уламчылаан. Эртенги шактарда ол ойнаашкын база-ла доозулбайн барган ужурундан 90 көштерниң соонда соңгаарлаткан, ынчалза-даа кежээзинде ойнакчылар бажынга баргаш, шинчилеп көргениниң соонда хайым деп чөпшээрешкеннер.

Үш удаа ойнаашкыннарның соонда баштайгы ужуражыышкынның байдалы мындыг:

Совет Эвилели — 12-ден $10^1/_2$, Голландия — $8^1/_2$, Финляндия биле АКШ — 7-7, Израиль — 5, Польша болгаш Швейцария — $3^1/_2$, Греция— 3 санныг чоруп турарлар.

Бирги ужуражыышкынның дөртку ойнаашкыннары болган. Чехословакия Дания-биле ужурашкаш, 3 кижини уъдуп алган. Англия-биле Кубаның ойнаашкынын түңнели — $1^1/_2$:$1^1/_2$. Оларның ойнаанының үезинде ийи кижи уъдушпаанындан, олар ойнаашкыннарын соксаткаңнар. Аргентина Исландияны 2:0 сан-биле уъдуп чоруп турар. Барыын Германия Саар-биле ойнаан. Оларның чүгле бирээзи удушкан (Барыын Германия). Ол бөлүктүң мурнунда чоруп турарлар: Барыын Германия 13-тен 11 санныг (үш ойнаашкыннар доозулбаан). Аргентина 14-тен 11 санныг ийи ойнаашкыннары доозулбаан). Чехословакия — 11-ден $7^1/_2$ санныг (бир кижи ам-даа дооспаан).

Ийиги бөлүкке үшкү ойнаашкын болган. Венгрия биле Швецияның ойнаашкыннары шалыпкыны-биле хайым кылдыр доозулгулаан. Италия биле Югославияның ужуражылгазынга ийи ойнаашкыннар хайым, а ийизи доозулбаан. Герман Демократтыг Республика Норвегияны 2: $1^1/_2$ сан-биле уъдуп каан. Оларның бирээзи ам-даа доозулбаан болуп турар. Амдыызында Швецияның командазы мурнап турар. Ооң ойнап алган саны 12-лиг турар болза, 10. Дараазында Герман Демократтыг Республика 11-ден 8 санныг, Венгрия — 12-ни удар аргалыг тургаш, ам $7^1/_2$ санныг, Югославия — 10 санны ойнап алыр аргалыг тургаш, 6-ла санныг болуп турар.

Августуң 14-те баштайгы ойнаашкыннарның шилилге ужуражыышкыннарынга ээлчеглиг ойнаашкыннар болур. Совет Эвилелиниң командазы Голландия-биле ойнаар.

(СЭТА).

Барыын үзелдиг социалистерниң боттарын илеретинип турары

(Төнчүзү. Эгези 3-кү арында).

агентуразы болур барыын үзелдиг социалистерниң хоозун каас чугаалары улам-на ийи арынныг, хөлзээшкинниг болуп турар.

1924 чылда-ла эш Сталиннің чугаалааны: «коммунистерниң хүлээлгези — болуушкуннардан хожудап кагбазы болгаш империализмниң чалчаларының базым бүрүзүн, акт бүрүзүн болгаш II Интернационалдың партияларының талазындан пролетариатка өскерликчи чорук-тарын хайыра чокка илередири болур» (Чогаалдар, том 6, арын 285—286).

* * *

Капиталдың бүгү чуртта рында барыын үзелдиг социалистиг партияларның баштыңчылары чуртунуң национал эрге-ажыктарынга өскерликчи, тайбынның болгаш улустарның айыыл чок чоруунуң хөрээнге хоралакчы,—калбак улус массаларның амыдырал деңнелин кудуладыр политиканы чорудуп турар.

Лейбористиг партияның баштыңчылары—Эттлиниң, Моррисоннуң, Гейтскеллдің болгаш өскелериндаа бүгү ажыл-чорудулгазы болза, олар үгле консерваторларның төөн чалгыны болуп турардан башка, ажылчы чоннарның эрге-ажыктарынга тааржыр үзү-даа чок деп чүвени көргүскен. Оларның политиказы болза, америк монополияларның тергиидээшкинин Англияда тургускан. АКШ-тың дужаалы-биле чуртта милитаризацияны боттандырып, боо-чепсеглээшкинни эңдере кылып үндүрүп турар чорук англи улустун амыдырал деңнелин кудуладып, тайбын бүдүрүлгелерни кызырылдырып, ажылчыннарның боттуг ажыл төлевирин үргүлчү-ле улам кудуладып, ажыл чокталыр чорукту өстүрүп, национал хамаарышпас чорукту бууруудадып турар.

Лейбористиниң баштыңчылары ам эрге-чагыргада эвес. Ынчалзадаа, олар америк агентура болур ролюн улам-на күжениишкин-биле күүседип турарлар.

Францияның барыын үзелдиг социалистериниң баштыңчылары америк империалистерниң чарлык болганын ёзугаар өскерликчи политиканы идепкейлиг чорудуп турар. Социалистерниң парламент бөлүү «Маршаллдың планын», Брюссельдің болгаш Атлантиканың пактыларын чүүлдүг деп чөпшээрел, шериг чээлилери дээш, шериг албаны эрттиреринің хуусаазын узадыр дээш бадылааны бүгүдеге билдингир. Франциянның чазаа барыын үзелдиг социалистерниң баштыңчыларының деткимчези-биле чуртту фашисчидер чорукту боттандырарын кызыдып турар. Ол чазак тайбының быжыг туруштуг камгалакчылары болур коммунистерге согуушкун бээр сорулга-биле Францияның коммунистиг партиязыына удур үзүлчээни организастаан.

Жак Дюклону өнчүк-чөңгээ-биле тудуп бажыңнааны-биле болгаш демократтыг организацияларга удур полицейжи каржы хемчеглерни дыңзытканы-биле холбаштыр социалистиг партияның төп органы «Попюлер» солуннуң бижээни: «Хоойлуну бүгү-ле шыңгыызы-биле ажыглаар». Францияга генерал Риджуэйниң келгенинге удур улустун чыскаалын «Фашистиг үймээн» деп ол солуннуң мурнуку чүүлүнге бижээн. Социалистиг партияның чингине секретариниң оралакчызы Пьер Коммэн болза Риджуэйни демократ деп, а Парижтиң чонун—фашистиг үймээнчилер деп көрген.

Коммунистиг партияга удур каржы-дошкун хемчеглер ооң мурнунда чаа-ла АКШ-ка чорааш келген барыын үзелдиг социалист Бейлонуң полиция эргелелиниң дужаалы-биле чорутунган.

Германияның социал-демократтыг партиязының шумахержи удуртулгазы болза, партияның кудуку организацияларының идепкейлиг хөделиишкинин доктаадып мооидактаарын оралдажып турар. Ол кудуку организациялар Германияны катап боо-чепсеглээринге удур идепкейлиг демисежирин, коммунистер-биле кады ажылдап хөделирин, ажылчын аңгының чаңгыс-эвин тургузарын негеп турар. Бундестатка (парламентиге) болур деп турар соңгулдалар-биле холбаштыр соңгукчуларны бодунуң талазынче чаалап алыр сорулга-биле шумахержи удуртулга ам үеде бонн чазактың политиказын ийи арынныг ёзу-биле мегелеп бүрүү деп алгаш, хоозун меге пропаганданы чорудуп турар.

Шумахерниң «оппозициязы»—немец улусту мегелеп чаар чорук болур. Чаңгыс талалыг керээни ревизиялаар деп чагдынып алгаш, Шумахер болза, немец улусту чаа дайынга киирерин болгаш Германияны үптеп дээрбедээр чорукту үргүлчүлээрин оралдажып турар барыын герман империалистерге уламна дүжүп бээр чорукту чедип алырын күзеп турар. Оппозиция болуп турза-даа, хөй-хөй социал-демократраттар, «кончуг эки демократтар» болуп турар деп Германияда америк дээди комиссар Макклойнуң чоокта чаа медеглээни аная эвес. Германияның барыын үзелдиг социалистери мурнукузу ышкаш фашизмге болгаш дайынга ёзулуг орук аштакчылары болуп турарлар.

Австрияның социалистиг партиязының реакциялыг удуртулгазы габсбургтун монархиязынга, австри фашизмге, национал-социализмге болгаш ам америк болгаш англи империализмге удаа-тараалаштыр бараан болуп келген. Ол партияның амгы удуртукчулары—партияның даргазы Адольф Шерф, баштаар черинин кежигүннери Оскар Гельмер, Оскар Поллак болгаш өскелер болза, «австри-марксизмнин» реформистиг школазы-биле холундан туттунушкан мегечи чагдынчактар, политиктиг өскерликчилер болуп турарлар.

Австрияның социалистиг партиязының Төп баштаар черинин кежигүнү турган Эрвин Шерф 1948 чылда «ыытавайн барып шыдавас-тыр мен» деп ном парлап үндүрген. Ол ном болза, Австрияның барыып үзелдиг социалистерин чидин-биле илереткен сойгалакчы документ болур. Шарфтың номунуң массалар ортузунга чедиишкини болза, партияның удуртулгазында сатыныкчы үзел-чаңчылдарны илереткениниңдеи корткан барыын үзелдиг социалистерниң баштыңчыларын сүртеп калчаараар чорукка таварыштырган. Реакциялыг баштыңчыларның талазындан истеп-сүрер, бактап хоралаар чоруктарны кылып турза-даа, 1950 чылдың ноябрьде төөн үзелдиг социалистерниң съездизи чыылган болгаш «социалистиг ажылчы партия» тургустунган. Ол партия Австрияның коммунистиг партиязы-биле кады эвилелдиг ажылдап турар.

Италияның барыын үзелдиг социалистери де Гаспариниң реакциялыг чазааның американчы даштыкы политикаын бүрүнү-биле деткип, Соңгу-Атлантиканың агрессчи блогунга Италияның киржилгезин болгаш чуртту катап боо-чепсеглээриниң политиказын чүүлдүг деп чөпшээреп турар. Атомнуг дайынче олар ажыы-биле кыйгырып турарлар.

Японияның социалистиг партиязының чиңгине секретари Асанумага баштаткан партияның барыын үзелдиг кезээ чаңгыс талалыг тайбың керээзиниң талазы-биле чөпшээрежикчи орукка кирген соонда, чидиг политиктиг кризисте шагда-ла кирген ол социалистиг партияда чарлыышкын болган. Чуртту америк империалистериниң эжелээр чоруун хоойлужудуп чаңгыс талалыг тайбын керээзин бадылаар дээш барыын үзелдиг социалистер хол көдүргеннер. Төөн үзелдиг социалистиг партия болза, чаңгыс талалыг тайбың керээзинге болгаш АКШ-биле хол үжүү салган өске-даа дугуржулгаларга удур демисежип, Совет Эвилели-биле, Кыдат Улус Республика-биле тайбың керээзин чарарын, Кыдат-биле садыг дугуржулгазын кылырын негеп турар. Ооң-биле кады, төөн үзелдиг социалистерниң удуртукчу составының хөй кезии коммунистер-биле кады ажылдап хөделириндеи ойталап турар. Ынчалза-даа, төөн үзелдиг социалистиг партияга улуг саңлдарлыг бөлүк тывылган. Ол бөлүк болза, Японияның компартиязы-биле кады ажылдажылга болгаш чаңгыс-аай хөделиишкин дээш демисежип турар.

Индияда барыын үзелдиг социалистерниң баштыңчылары—Джайпракаш Нарайн, Ашока Мехта болгаш өскелер-даа ажылчы чоннарның массалыг организацияларында хоралакчы ажыл чорудуп, ол организацияларны сандарадып турар. Олар болза, Индияның компартиязынга удур бар шаа-биле демисежип, ССРЭ-ге болгаш улус демократиязының чурттарынга удур хоп-мегени калчаалыы-биле тарадып турар. Инди парламентиге болгаш штаттарның хоойлу үндүрер хуралдарынга соңгулдалар үезинде барыын үзелдиг социалистер улуг аштырыышкынга таварышкан. Индияның барыын үзелдиг социалистиг партиязының удуртукчуларының политиказы болза, ол партияның анаа кежигүннериниң ортузунда ол политикага таарзынмас чорукту чидиглендирип турар. Партиядан үнер чорук удаадараа болуп турар апарган. 1951 чылда ол партиядан хөй санныг кежигүннер үнгеш, «Төөн үзелдиг социалистиг бөлүк» деп организацияны тургускан соонда, 1952 чылдың апрельде партияның Дели организациязындан хөй санныг социалистер үнген.

Барыын үзелдиг социалистиг партияларның баштыңчылары Титонуң фашистиг бөлүүнүң шпионнарыбиле болгаш өлүрүкчүлери-биле чоок харылзааны доктаадып тургускан. Францияның социалистиг партиязының чиңгине секретари Ги Молленин чоокта чаа үндүрген дыңнадыы-биле алырга, бот-боттарының аразында санал-онал солчуушкунун» «хөделиишкиннерни таарыштыр дүүштүрерин» үргүлчү боттандырып турар болгаш Англияның, Бельгияның, Швейцарияның, Францияның социалистиг партияларының болгаш Югославияның «коммунистиг партиязы» дээр партияның катышкан органы болур журналды үндүрери шиитпирлетинген.

Улус чонну мегелеп, ажылчын аңгының чаңгыс-эвин сандарадып, буураан аңгыларга барзан болуп турар барыын үзелдиг социалистиг партияларны төөгү өлүмче буурадып киирип турар.

Коммунистиг болгаш ажылчын партиялар тайбың болгаш ажылчын аңгының чаңгыс эви дээш могаг-шылаг чокка демисежип турар.

Харыысалгалыг редакторнуң оралакчызы Д. О. БЕГЗИ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл ,Щетинкин кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62, харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партийжи амыдырал, культура амыдырал болгаш уран-чүүл киллдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарының 4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чугаа киллдистериниң—3—68, иштики информация, бухгалтерияның—3—65

Б01569 Облкүүскомнуң типографиязы.